

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบึงเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล
3. การบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล
4. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตำบล
5. ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลบึงเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

1.1 ความหมายของความคิดเห็น

ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็น ได้มีผู้รู้อธิบายไว้หลายท่านดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 246) ได้บัญญัติคำว่าความคิดเห็นตรงกับคำว่า
Opinion ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิด
ประกอบ แม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยัน ได้เสมอไป หรือเป็นทัศนคติเกี่ยวกับเนื้อหา
หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือเป็นคำแถลงที่ยอมรับนับว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหา
ที่มี ผู้นำมาขอปรึกษา คำว่า ความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติซึ่งมีคำอธิบาย
ไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคล ได้รับหรือเรียนรู้มาและกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยา
สนับสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน

जारอง เงินดี (2534 : 2) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นความรู้สึก
ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจกล่าวได้ว่า

เป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคน แต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้

จिरายู ททรัพย์สิน (2540 : 16) ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แสดงออกมาเพื่อให้ผู้อื่นได้สามารถที่จะเรียนรู้ตลอดจนสามารถที่จะประเมินค่าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง การลงความเห็นอาจเป็นในลักษณะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยก็ได้ อันเนื่องจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อม การติดต่อกับภายนอก การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และการพบปะสังสรรค์ประจำวัน

นพมาศ ชีระเวทิน (2542 : 23) กล่าวว่า ความคิดเห็นถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งที่มีมนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือเขียนมนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคม หรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังตามแต่ เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ ปัจจุบันการแสดงความคิดเห็นจะออกมาในรูปการแสดงประชามติ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2546 : 21) ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูด หรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานด้านความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ความคิดเห็นอาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากผู้อื่น ได้

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ธี (2544 : 38) ได้กล่าวถึงความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นกับจิตใจ บุคคลจะแสดงออกได้ง่ายโดยการแสดงเหตุผลสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ซึ่งขึ้นกับคุณสมบัติตัวของแต่ละบุคคล เช่น ด้านความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม ฯลฯ และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ การแสดงความคิดเห็นนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นๆ ก็ได้

จากความคิดเห็นที่ได้ประมวลจากหลายๆ ท่าน สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึก เกิดจากการเรียนรู้ ตลอดจนความสามารถในการประเมินสถานการณ์ อาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย อาจเกิดจากการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ หรือความรู้ความสามารถ

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ต่อความคิดเห็น

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2546 : 28) ได้สรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่จำเป็นต้องคล้ายกันหรือเหมือนกันเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับอิทธิพลต่อการแสดงออกในเรื่องนั้นๆ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นไว้พอสรุปได้ ดังนี้

1.2.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological Factors)

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรมจะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล และจะมีผลต่อการศึกษา ทักษะคิดหรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ ได้ ส่วนปัจจัยด้านสรีระ เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด จะมีผลต่อความคิดเห็นและทักษะคิดของบุคคล

1.2.2 ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct Personal Experience) หรือ

บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่างๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่างๆ โดยตนเองทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ

1.2.3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental Influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็น

เด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และครอบครัว

1.2.4 ทักษะคิดและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group Determinants of

Attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้อง มีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่างๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่ม

1.2.5 สื่อมวลชน (Mass Communication) คือ สิ่งต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทใน

ชีวิตประจำวันของคนเรา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ธี (2544 : 43) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันออกไป คือ

1. ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่

1.1 ปัจจัยพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของอวัยวะต่างๆ และคุณภาพสมอง

1.2 ระดับการศึกษาการศึกษาอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และศึกษา ทำให้บุคคลที่มีความรู้ในเรื่องต่างๆ มากขึ้น และคนที่มีความรู้มากมักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติ ของบุคคลต่อเรื่องต่างๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้กลุ่มบุคคลในสังคม หรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ และความรับผิดชอบต่องาน ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคล เป็นการได้รับรู้ข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ของแต่ละบุคคล

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไป ตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับทั้งนี้ เพราะข้อเท็จจริงที่บุคคลได้รับแตกต่างกัน ก็จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

จากแนวความคิดเห็นของแต่ละบุคคลที่ได้ให้แนวความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น มีลักษณะคล้ายคลึง และไปในทำนองเดียว ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ความคิดเห็นของบุคคลแตกต่างกันออกไป เพราะบุคคลแต่ละบุคคล ย่อมจะได้รับมา ลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยด้านคุณสมบัติประจำตัว หรือปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ และสั่งสมจนกลายเป็นลักษณะของแต่ละบุคคล ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ในประเด็นของปัจจัยทางคุณลักษณะส่วนบุคคล

1.3 การวัดความคิดเห็น

การที่จะทราบความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จะต้องมีการวัดที่เชื่อถือ ซึ่งมาตรวัดเจตคติ หรือความคิดเห็นที่นิยมที่ใช้อย่างแพร่หลายมี 4 วิธีดังนี้ (รัชนา สานติยานนท์ และคนอื่นๆ. 2544 : 28)

1.3.1 วิธีแบบแก้วัดความต่างทางศัพท์ (S-D Scale = Semantic scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็น โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี – เลว ขยัน – ใจเกียจ เป็นต้น

1.3.2 วิธีลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นที่นิยมกันมากที่สุด เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถตอบทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบหรือไม่ชอบซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5 4 3 2 1 หรือ + 1 + 10 หรือ 1 – 2 ตามลำดับ

1.3.3 วิธีกัทแมนสเกล (Guttman Scale) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณทัศนคติ หรือทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับของ ทัศนคติสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกัน ได้อย่างต่ำสุดถึงสูงสุดและแสดงถึงการสะสมของข้อความคิดเห็น

1.3.4 วิธีเทอร์สโตนสเกล (Thurstone Scale) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณ แล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิด หรือทัศนคติไปในทางเดียว และเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดความคิดเห็น คือ การวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น ทั้งด้านบวกและด้านลบของบุคคล กลุ่มบุคคลที่มีสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยการแสดงออกมาให้ผู้อื่นทราบด้วยการสื่อสารออกมาเป็นภาษาพูดคำวิจารณ์ และบทความต่างๆ ที่แสดงความคิดเห็น โดยไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

1. ความเป็นมาของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดการปกครองที่มีมาแต่โบราณ นับตั้งแต่สมัยเพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์หลายท่าน ได้พยายามที่จะค้นหารูปแบบการปกครองที่ดี แต่ก็ยังไม่ได้ความหมาย และขอบเขตที่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าวิวัฒนาการของรูปแบบธรรมาภิบาลที่ดีเกิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีการค้นหารูปแบบการปกครองที่สามารถนำประเทศไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตกของประเทศที่เพิ่งได้รับการปลดปล่อย จากอาณานิคมและสามารถฟื้นฟูประเทศจากความเสียหายภายหลังสงคราม ซึ่งต่อมารูปแบบการปกครองดังกล่าว ผสมผสานกับระบบการปกครองของ เวเบอร์

เดียน คือลักษณะการปกครองที่มีโครงสร้างเป็นลำดับชั้น มีการเมืองที่เป็นกลาง มีเป้าหมายที่ปฏิบัติได้ และมีการประสมประสานของระบบคุณธรรม ถูกไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก อย่างไรก็ตาม รูปแบบการปกครองของ เวเบอร์เดียน ยากที่จะนำไปประยุกต์ใช้และสานต่อ เนื่องจากการขยายตัวของระบบราชการทำให้ยากต่อการจัดการและขาดความยืดหยุ่นในการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก นอกจากนี้โครงสร้างของระบบราชการจะทำให้การปกครองบ้านเมืองขาดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว ยังก่อให้เกิดช่องทางการบิดเบือนการใช้อำนาจและการคอร์รัปชัน ในช่วงต้น พ.ศ. 2523 นักวิชาการส่วนใหญ่ต่างเห็นพ้องต้องกันว่าแนวทางการบริหารภาครัฐที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมโลกที่ปรับเปลี่ยนตลอดเวลาและมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปและปรับปรุงรูปแบบการปกครองใหม่ ในช่วงเวลาดังกล่าวมีองค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญ ๆ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนนานาชาติได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองที่ดีหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “Good Governance” หรือ “ธรรมาภิบาล” เมื่อย้อนยุคไปในอดีตแม้ธรรมาภิบาลจะเป็นเรื่องที่มีการพูดถึงอย่างมากในช่วงปี ค.ศ. 1980-1990 แต่ธรรมาภิบาลก็มีความเก่าแก่เทียบเท่ากับเรื่องประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติก็ว่าได้

ปัจจุบันธรรมาภิบาลถูกนำมาใช้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในนโยบายขององค์กรระหว่างประเทศหลาย ๆ องค์กร นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการและนักปฏิบัติส่วนหนึ่งนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปขยายผลใช้กับการปรับโครงสร้างและกระบวนการทั้งในองค์กรของรัฐและธุรกิจ ในขณะที่นักวิชาการบางส่วนได้นำเอาธรรมาภิบาลไปใช้ในความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายของคำว่า Government หรือการปกครองที่หมายถึงรัฐบาล โดยทั่วไปรัฐบาลเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อธรรมาภิบาล หลักการของธรรมาภิบาลสามารถจะดำรงอยู่ได้ถึงแม้ว่าจะมีรัฐบาลที่ได้รับการยอมรับหรือไม่ก็ตาม ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่ใช้ในสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยเป็นคำที่อยู่ร่วมกับประชาธิปไตยประชาคม การมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาที่ยั่งยืน ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา กลุ่มคำดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปองค์กรของรัฐ นักรัฐศาสตร์ส่วนหนึ่งมองว่าธรรมาภิบาลเป็นมิติใหม่ที่เน้นบทบาทของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบ มีการประเมินผลงานได้อย่างชัดเจน และมีการแข่งขันเพื่อการบริหารจัดการที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งเกี่ยวกับการมีธรรมาภิบาลคือการมีรัฐบาลที่มาจากระบบประชาธิปไตยไม่ได้หมายความว่าจะนำไปสู่การมี

ธรรมาภิบาลเสมอไป หากแต่รัฐบาลประชาธิปไตยนั้นเป็นพื้นฐานที่ดีที่ช่วยสนับสนุนให้นำไปสู่การมีธรรมาภิบาล ทั้งนี้ การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่จะได้ผลดีนั้นต้องมีการบริหารจัดการจัดการที่ดี ทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจของผู้ปฏิบัติการในทุกระดับและธนาคาร โลก ได้มีความเห็นไปในแนวเดียวกันที่ว่า การใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อควบคุมสังคม โดยสัมพันธ์กับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจให้มีความชอบธรรมและความโปร่งใสในการปฏิบัติการจะเป็นตัวตัดสินว่าการจัดการนั้นดีหรือไม่ (รัชนา ศานติยานนท์ และคนอื่นๆ. 2544 : 23-25)

2. ประวัติการใช้ธรรมาภิบาลในไทย

หากธรรมาภิบาล สามารถแปลความหมายได้อย่างตรงไปตรงมาว่า “การปกครองที่ดี” แล้ว แน่แน่นอนว่าคำที่ต้องมีใช้คำศัพท์ใหม่สำหรับสังคมไทยอย่างแน่นอน ทว่านับตั้งแต่วงวิชาการไทยมีการกล่าวอ้างถึง ธรรมาภิบาลที่เป็นคำไทยนั้น พบว่า นักวิชาการไทยมีการเลือกใช้คำที่ต่างกันอย่างแพร่หลายทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความหมายในการขยายคำว่าธรรมาภิบาลให้ครอบคลุมถึงส่วนต่าง ๆ ของสังคมที่แตกต่างกันไป

เมื่อแรกที่มีการอ้างถึง Good Governance ตามความหมายที่ใช้กันในวงวิชาการต่างประเทศ นั้น คำ Governance ถูกใช้แบบทับศัพท์ในหนังสือแสดงเจตจำนงกู้เงิน จำนวน 17.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งภายหลังจากการแสดงเจตจำนงของรัฐบาลไทยนี้เองที่ทำให้นักวิชาการกลุ่มต่าง ๆ เริ่มหันมาสนใจ Governanc ในบริบทของสังคมไทยมากขึ้น เริ่มจากที่ประชุมคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นกลุ่มแรกที่บัญญัติคำไทยขึ้นใช้แทนคำว่า Governance มาใช้เพื่อจัดการกับวิกฤติเศรษฐกิจ ทั้งนี้จะต้องเป็นหลักการที่แสดงว่าประชาชนสามารถควบคุมตรวจสอบ ถ่วงดุลการดำเนินการของภาครัฐได้และแสดงว่าประชาชนต้องการสร้างประชาสังคมที่เข้มแข็ง ซึ่งในจดหมายฉบับดังกล่าวใช้คำว่า “ธรรมรัฐ” เป็นคำไทยแทนคำว่า Governance

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ หนึ่งในผู้เข้าร่วมประชุมและเป็นที่ยอมรับของที่ประชุมว่าเป็นคนแรกที่แปล Governance เป็นภาษาไทยว่า ธรรมรัฐ อธิบายว่า “ธรรมรัฐ หมายถึงการบริหารกิจการของบ้านเมืองด้วยความเป็นธรรม เคารพสิทธิของผู้คนพลเมืองอย่างเสมอกัน มีระบบตัวแทนประชาชนที่สะท้อนความต้องการของผู้คนได้อย่างเที่ยงตรง มีรัฐบาลที่ไม่ถืออำนาจเป็นธรรมแต่ใช้อำนาจอย่างที่ประชาชนจะตรวจสอบได้ ตัวรัฐบาลเองก็มีความ

เอื้ออาทรต่อผู้คนสามัญเป็นอาการประดับตน ไม่ดูถูกประชาชนด้วยการเอาความเท็จมาให้ และมีอารยะพอที่จะแสดงความรับผิดชอบหากบริหารงานผิดพลาดหรือไร้ประสิทธิภาพ” (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. 2544 : 37)

หลังจากนั้นไม่นาน ธีรยุทธ บุญมี ก็กลายเป็นผู้ที่ใช้คำว่า “ธรรมรัฐ” เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง (จนหลายคนเข้าใจผิดว่าธีรยุทธ เป็นเจ้าของคำศัพท์ ธรรมรัฐ) โดยการเปิดแถลงข่าวเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2541 เรียกร้องให้รัฐบาล นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ขณะนั้นสร้าง “ธรรมรัฐแห่งชาติ” หรือ Governance โดยการระดมผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำสถาบันหลัก และเครือข่ายทางสังคมมาร่วมกันแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจไทย จากที่กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของ Good Governance ทั้งหมดซึ่งเป็นคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษ แต่เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทย ก็มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะ ไว้เป็นภาษาไทย ซึ่งมีหลายคำด้วยกัน เช่น ธรรมภิบาล ธรรมรัฐ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นต้น จึงเป็นที่สับสนกันเล็กน้อย จะใช้คำนิยามศัพท์ไหนถึงจะเหมาะสม และ ถูกต้อง ดังนั้น ในการค้นคว้าอิสระเล่มนี้จะขอใช้ คำว่า ธรรมภิบาล เป็นคำนิยามศัพท์ตลอดเนื้อหาทั้งหมด เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการทำความเข้าใจ

3. คำนิยามของธรรมภิบาล

เนื่องจากมีผู้ที่ให้คำนิยามของคำว่า ธรรมภิบาล ไว้มาก รวมทั้งองค์กรต่าง ๆ ได้นำไปใช้ ดังนั้น จึงรวบรวมคำนิยามที่องค์กรหลักและบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการส่งเสริมธรรมภิบาลได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี (2544 : บทคัดย่อ) ให้คำนิยามธรรมภิบาลว่า การบริหารกิจการของบ้านเมืองด้วยความเป็นธรรม เคารพสิทธิของผู้คนพลเมืองอย่างเสมอภาค มีระบบตัวแทนประชาชนที่สะท้อนความคิดของผู้คนได้เที่ยงตรงมีรัฐบาลที่ดีอำนาจเป็นธรรมแต่ใช้อำนาจอย่างที่ประชาชนจะตรวจสอบได้โดยอาศัยสื่อมวลชนเสรี รัฐบาลเองก็มีความเอื้ออาทรต่อผู้คนสามัญเป็นอาการประดับตน ไม่ดูถูกประชาชนด้วยการเอาความเท็จมาให้และมีอารยะพอที่จะแสดงความรับผิดชอบหากบริหารงานผิดพลาดหรือไร้ประสิทธิภาพ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2546 : 8) ได้ให้ความหมายธรรมภิบาลว่า การที่กลไกของรัฐทั้งการเมืองและการบริหารมีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และรับผิดชอบต่อเป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก

ลิจิต ซีรเวคิน (2541 : 8) ให้คำนิยามธรรมนูญมหาชน หมายถึง กระบวนการปกครองบริหารที่อาศัยปรัชญา หลักการที่ถูกต้องเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคม มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของสังคม และนำมาซึ่งความเจริญในด้านต่าง ๆ

จิรายุ ทรัพย์สิน (2540 : 22) พยายามรวมเอาคำว่ารัฐและประชาชนเข้าไว้ด้วยกันเพื่อใช้แทน ธรรมนูญมหาชน คือ ใช้คำว่า “กลไกประชารัฐที่ดี” และอธิบายว่า การที่ประชาชนในสังคมได้รับบริการสาธารณะที่มีคุณภาพจากหน่วยงานราชการ ประเทศมีศักยภาพในการกำหนดหรือดำเนินนโยบายของวิชาการและเหตุผล การบริหารการคลังของประเทศประสบความสำเร็จและคำว่า “ประชารัฐ” นี้เองที่ถูกเลือกใช้แทน ธรรมนูญมหาชน

บุศ ศรีอาริยะ (2546 : 42) ให้คำนิยามธรรมนูญมหาชนว่า กฎเกณฑ์การปกครองบำรุงรักษาสังคมบ้านเมืองที่ดี อันหมายถึง การจัดการบริหารสังคมที่ดีในทุก ๆ ด้านและทุก ๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการองค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล (Independent organization) องค์กรเอกชน ชมรม และสมาคมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ นิติบุคคลภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil society)

รัชนา ศานติยานนท์ และคนอื่นๆ (2544 : 16) กล่าวถึง ธรรมนูญมหาชนว่าเป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้

ประเวศ วะสี (2542 : 18) อธิบายว่า การที่สังคมจะประกอบด้วยภาคสำคัญ ๆ 3 ภาค คือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน เมื่อพิจารณาถึงธรรมนูญมหาชนก็จะรวมถึง ความโปร่งใส ความถูกต้องของสามภาคดังกล่าว ธรรมนูญมหาชนในทัศนะของ ประเวศ วะสี จึงเป็นเสมือนพลังผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 35) ธรรมนูญมหาชน หมายถึง แนวคิดที่จะทำให้ทุกคนในสังคมเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบการบริหารจัดการ แทนที่การบริหารจัดการแบบเดิมที่สมาชิกของสังคมปล่อยให้การบริหารจัดการเป็นเรื่องของผู้นำที่ดำเนินการทุกอย่างไปตามความเห็นของคณะผู้บริหาร

จำรอง เงินดี (2534 : 53) ธรรมนูญมหาชน หมายถึง เครื่องมือสำหรับการบริหารจัดการที่จะสร้างสังคมรูปแบบใหม่ สร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยขึ้น โดยเปิดทางให้ทุกคนเป็นเจ้าของสังคมร่วมกัน

สรุป ธรรมเนียมปฏิบัติ หมายถึง การปกครองที่ดี เหมาะสมและเป็นธรรมเนียมที่ใช้ในการ
ธำรงรักษาบ้านเมืองและสังคม เป็นการบริหารจัดการที่จะทำให้งานสำเร็จได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง หลักธรรมเนียมปฏิบัติขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

4. องค์ประกอบของธรรมเนียมปฏิบัติ

องค์ประกอบของธรรมเนียมปฏิบัติ มีดังนี้

จารอง เงินดี (2534 : 62) ได้เขียนบทความรัฐธรรมนูญกับการวางรากฐาน
ธรรมเนียมปฏิบัติซึ่งหลักใหญ่ใจความหลักของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในบางมาตราได้สะท้อน
ให้เห็นแนวคิดและคุณค่าในเรื่องธรรมเนียมปฏิบัติและรองรับต่อแนวทางในการสร้างธรรมเนียม
ปฏิบัติทั้ง 6 ด้านให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ดังนี้

1. นิติธรรม (Rule of Law) หลักการปกครองภายใต้กฎหมายที่ครอบคลุม
ไปถึงเรื่องการตรากฎหมายให้ทันสมัยและเป็นธรรมรวมทั้งเป็นที่ยอมรับของสังคมและ
สังคมนิยมพร้อมใจในการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับ
หลักการดังกล่าว อาทิ

1.1 สถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ : มาตรา 6
รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ชัด
หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้บทบัญญัตินั้นเป็นอันบังคับใช้ไม่ได้ หน้าที่ของบุคคลในการปฏิบัติ
ตามกฎหมาย : 67 บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

1.2 การรับโทษทางกฎหมาย : มาตรา 32 บุคคลจะไม่ต้องรับโทษ
อาญาเว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและ
กำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่
ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

2. หลักคุณธรรม (Virtues) การยึดมั่นในเรื่องความถูกต้องดีงาม การ
ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติกับคนในสังคม ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้สะท้อนถึงคุณค่า
(Values) ที่ดีงามของมนุษย์ อาทิ

2.1 การคุ้มครองและสร้างหลักประกันสิทธิ เสรีภาพ และ ศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ : มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์การของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ; มาตรา 27 สิทธิและ
เสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือ โดยคำวินิจฉัยของศาล

รัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพัน รัฐสภาคณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ โดยตรงในการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง : มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

2.2 จริยธรรมและคุณธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง :

มาตรา 110 การห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งหน้าที่ หรือรับสัมปทาน และเงินหรือผลประโยชน์ ของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ

2.3 มาตรการลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ขาดจริยธรรมและ

คุณธรรม : มาตรา 303 การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง : มาตรา 308 การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) การปรับปรุงกลไกการทำงานของ

องค์กรให้มีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และมีกระบวนการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบความถูกต้องได้ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว อาทิ

3.1 กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจ : โดยองค์กรหลายองค์กร

เช่น มาตรา 291 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ : มาตรา 308 ในกรณีนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น ถูกกล่าวหาว่าร้ายวญผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

3.2 ระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร : โดยสร้างหลักประกันสิทธิที่

จะได้รับข้อมูลหรือข้อมูลข่าวสาร เช่น มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่ การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้ส่วนเสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล

จากหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือ ราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาต หรือการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วน ได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับตน หรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิ แสดงความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นต่อการตัดสินใจขององค์กร ซึ่งบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้คุ้มครองสิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน อาทิ

4.1 การคุ้มครองสิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐ : โดยสร้างหลักประกันในเรื่องสิทธิที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐ เช่น มาตรา 56 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐ ชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ : : มาตรา 76 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

4.2 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน : โดยการสร้างกระบวนการทางการเมืองของภาคพลเมือง เช่น มาตรา 214 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 : มาตรา 286 ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง : มาตรา 287 ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) การสำนึกในความรับผิดชอบต่อสาธารณะและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดกรอบขององค์กรรัฐหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญในการทำงานเพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์ส่วนรวม การสร้างระบบการรับฟัง ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เช่น

5.1 การกำหนดกรอบของรัฐ บุคลากรของรัฐ และองค์กรในรัฐธรรมนูญในการทำงานตอบสนองต่อผลประโยชน์สาธารณะ เป็นหลักประกันในการทำงานของรัฐที่จะต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ : มาตรา 70 บุคคลผู้เป็นข้าราชการ และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่

ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนาจความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชน : มาตรา 200 วรรคสองในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย

5.2 การสร้างระบบการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การสร้าง

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เช่น มาตรา 214 วรรคแรก ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่าในกิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้วรรคสอง การออกเสียงประชามติต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการขอปรึกษาความเห็นของประชาชนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการสำคัญเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามวรรคหนึ่งซึ่งมิใช่เรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ ในการออกเสียงประชามติที่เกี่ยวกับตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะบุคคลใดคณะบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะจะกระทำมิได้วรรคเจ็ด การออกเสียงประชามติตามมาตรานี้ให้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น

6. หลักความคุ้มค่า (Effectiveness) การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการกำหนดกรอบหน้าที่ของบุคลากรในภาครัฐ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรภาครัฐ โดยมุ่งเน้นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6.1 การกำหนดกรอบหน้าที่ของบุคลากรของรัฐ โดยมุ่งเน้นในการทำหน้าที่ของบุคลากรภาครัฐ เช่น มาตรา 70 บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือของราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนาจความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน

6.2 การสร้างเครื่องมือของรัฐในการปรับโครงสร้างระบบราชการเพื่อตอบสนองในเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน ได้กำหนดให้การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรมเป็นไปตามแนวทางที่สร้างกลไกให้รัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบาย จะได้ปรับปรุงการบริหารภาครัฐให้ตอบสนองหลักความคุ้มค่าเช่น มาตรา 230 การจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่โดยมีการกำหนดตำแหน่ง หรืออัตราของข้าราชการ หรือ

ลูกจ้างเพิ่มขึ้นใหม่ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติวรรคสอง การรวมหรือการโอน กระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ ทั้งนี้ โดยไม่มีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการ หรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น หรือการยุบกระทรวง ทบวง กรม ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ริชานา ศานติยานนท์ และคนอื่นๆ (2544 : 32-36) ก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีส่วนช่วยปลุกกระแส และผลักดันให้แนวคิดเรื่องธรรมรัฐเป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวางในสังคมไทย เห็นว่าธรรมรัฐ คือการปกครองบ้านเมืองและการบริหารที่มีประสิทธิภาพมีความเที่ยงธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมท่านเห็นด้วยกับองค์ประกอบของธรรมรัฐที่เสนอโดยธนาการเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย และได้ขยายความพร้อมทั้งเสนอองค์ประกอบเพิ่มเติมดังนี้

1. การทำงานอย่างมีหลักการและรับผิดชอบซึ่งหมายความว่า การตัดสินใจกระทำใดๆ หรือ มาตรการที่นำไปใช้ในการกระทำใดๆ ก็ดี ต้องสามารถอธิบาย โดยมีข้อมูลให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับรู้ได้ว่าเหตุใดจึงตัดสินใจอย่างนั้น ซึ่งเมื่อมีการตัดสินใจไปแล้วผลออกมาอาจดีหรือไม่ดีก็ได้ แต่บุคคลต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของเขา ในประเด็นนี้ไม่ใช่เรื่องของการถูกหรือผิดแต่ต้องการแสดงความโปร่งใสหรือความบริสุทธิ์ใจว่า มีปัจจัยอะไรที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น และเมื่อตัดสินใจแล้วสามารถอธิบายให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียทราบได้

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มตั้งแต่การเลือกตั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบาย เช่น การมีประชาพิจารณ์ ประชาคมติ การเข้าชื่อกันเสนอร่างกฎหมายในหมวดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การเข้าชื่อกันเพื่อดำเนินการให้มีการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เนื่องจากมีพฤติกรรมร้ายผิดปกติ หรือส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ใช้อำนาจฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญและต่อกฎหมายอื่นๆ หรือแม้แต่การชุมนุมเดินขบวนเป็นต้น ทั้งหมดที่กล่าวมานี้คือการประกันว่าผู้อยู่ในตำแหน่งบริหารรวมทั้งข้าราชการ จะไม่ทำการละเมิดต่อการปกครองแบบธรรมรัฐ

3. ความสามารถคาดการณ์ได้ หมายถึง ความสามารถที่จะคาดการณ์ทำนายถึงความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงใดๆ ได้

4. ความโปร่งใสธรรมรัฐจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าทุกอย่างอยู่ภายใต้ระบบที่เต็มไปด้วยความน่าสะพรึงกลัว หรือภายใต้อำนาจรัฐและระบบราชการที่ลึ้นฟ้า โดยที่ประชาชนไม่มีสิทธิที่จะทราบข้อมูลข่าวสารมีกระบวนการปกครองและการบริหารที่ขาดความโปร่งใส มีการอ้างความลับทางราชการอยู่เสมอ ประชาชนต้องตกอยู่ในภาวะจำยอม ไม่มีหนทางของการเรียกร้องความยุติธรรมหรือเรียกร้องสิทธิได้ ฯลฯ ตัวอย่างกรณีพระราชบัญญัติข้อมูล

ข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2540 ที่ให้สิทธิแก่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้ จากที่เมื่อก่อนคำว่า “ความลับทางราชการ” ถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างของบรรดาข้าราชการทั้งหลายในการที่จะไม่อนุญาตให้ประชาชนรับรู้หรือเข้าถึงเอกสารตลอดจนความคุ้มครองความลับของทางราชการ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองความลับในราชการ พ.ศ. 2548 เป็นต้น จนทำให้ทั้งสองฝ่ายคือทั้งข้าราชการและประชาชนยอมรับเป็นหลักการสำคัญว่าประชาชนทั่วไปไม่มีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการหากรับรู้ได้ก็เป็นเพียงข้อยกเว้นของหลักการดังกล่าวซึ่งก็ต้องอยู่ภายใต้ดุลยพินิจของข้าราชการระดับสูงของหน่วยงานนั้นๆ อีกนอกจากเป็นข้ออ้างในการกีดกันสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนแล้วความลับของทางราชการบางครั้งก็อาจเป็นช่องทางในการใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่ถูกไม่ควรได้อีกด้วย ดังที่มีผู้กล่าวว่า “ความลับอาจเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมได้” ในหลายประเทศจึงถือว่า “สิทธิในการรับรู้” (Right to Know) เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญเพื่อใช้ในการควบคุมตลอดจนตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบ้านเมืองให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามครรลองครองธรรม

5. หลักนิติธรรม หมายถึง การปกครองโดยกฎหมายกล่าวคือบุคคลทุกคนเสมอกันในกฎหมายบุคคลจะต้องรับโทษเมื่อการกระทำผิดอันใดต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และจะต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีจากศาลยุติธรรมที่มีความเป็นอิสระในการชี้ขาดตัดสินคดี เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับบุคคลด้วยกันเองหรือระหว่างบุคคลกับรัฐ (ธีรยุทธ บุญมี (2541 : 32) ดังนี้ จะเห็นได้ว่าในระบบนั้นนอกจากการมีระบบกฎหมายที่มีความยุติธรรมต่อทั้งสังคมและต่อปัจเจกบุคคลแล้วผู้ใช้กฎหมาย เช่น ตุลาการ อัยการ ทนายความ ตำรวจ ฯลฯ จะต้องเป็นผู้มีคุณภาพและมีความเที่ยงธรรมอย่างแท้จริง มีความเป็นอิสระที่ไม่ขึ้นต่อผลประโยชน์หรืออำนาจของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดในประเทศที่เป็นประชาธิปไตยทั้งหลายจึงยอมรับกันว่าหน้าที่รัฐเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการของเอกชนนั้น สามารถกระทำได้ และไม่ถือว่ากระทบกระเทือนต่อหลักการประชาธิปไตยหากการเข้ามาเกี่ยวข้องของรัฐนี้เป็นการทำให้เกิดความยุติธรรมทางสังคมและประชาชนส่วนรวมได้ประโยชน์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 1-65) ได้เสนอธรรมมาภิบาลซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน กฎหมายที่ยุติธรรม ความเปิดเผย โปร่งใส การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคมกลไกการเมืองที่ชอบธรรม ความเสมอภาค ประสิทธิภาพและประสิทธิผล พันธะความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public participation) ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านสถาบันต่างๆ ที่มีอำนาจอันชอบธรรม

2. กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of law) การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรมและถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่างๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

3. ความเปิดเผยโปร่งใส (Transparency) กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์ กติกาที่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ (free flow of information) ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

4. การมีฉันทานุมติร่วมในสังคม (Consensus orientation) การตัดสินใจดำเนินนโยบายใดๆ ของภาครัฐ ต้องมีการประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มคนในสังคมให้เกิดเป็นความเห็นร่วมกัน (Broad consensus) บนพื้นฐานของสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม

5. กติกาการเมืองที่ชอบธรรม (Political legitimacy) กระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีความชอบธรรม และเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เช่น การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคุณภาพ การมีคณะกรรมการที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมการมีระบบราชการสุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ การมีกระบวนการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมือง การมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่ได้สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่รัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ

6. ความเสมอภาค (Equity) ประชาชนทุกคนมีความสามารถอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสต่างๆ ในสังคมเช่น โอกาสพัฒนาหรือมีความเป็นอยู่ที่ดี โดยรัฐเป็นผู้จัดสรรสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการ โดยเท่าเทียมกัน

7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and efficiency) กระบวนการและสถาบันต่างๆ เช่น รัฐสามารถจัดสรรใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานที่รวดเร็วมีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การตัดสินใจใดๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำต่อสาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานนั้น โดยคำนึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลักและมีจิตใจเสียสละ เห็นคุณค่าสังคมที่ตนสังกัดอยู่

9. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic vision) การที่ผู้นำและประชาชนในประเทศมีวิสัยทัศน์ในการสร้างธรรมาภิบาลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ธีระยุทธ บุญมี (2541 : 50-54) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแต่ละหลักไว้ดังนี้

1. หลักนิติธรรมประกอบด้วย

1.1 เผยแพร่ความรู้เรื่องกฎหมายระเบียบของหน่วยงานแก่ผู้รับบริการและประชาชนทั่วไป

1.2 สร้างจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในการใช้กฎหมายระเบียบด้วยความเป็นธรรม

1.3 ทบทวน ปรับปรุง กฎ ระเบียบ และกระบวนการ การดำเนินการให้เป็นธรรม และทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2. หลักคุณธรรมประกอบด้วย

2.1 กำหนดจรรยาบรรณของหน่วยงานและของข้าราชการ

2.2 จัดให้มีระบบการร้องเรียนในการให้บริการของหน่วยงาน

2.3 รมรงค์ให้มีการใช้หลักคุณธรรมอย่างกว้างขวางและจริงจังในทุกระดับจากระดับบริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติตามทุกคน

2.4 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีคุณธรรมของหน่วยงาน ตลอดจนประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ของหน่วยงานเพื่อสร้างจิตสำนึกในเรื่องนี้

2.5 สร้างระบบเครือข่ายการส่งเสริมหลักคุณธรรมระหว่างหน่วยงานต่างๆ และกลุ่มต่างๆ ในสังคม

3. หลักความโปร่งใสประกอบด้วย

3.1 การสำรวจความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชนเกี่ยวกับความโปร่งใสที่ต้องการ ได้รับจากหน่วยงาน

3.2 การสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน กระตุ้นและผลักดันให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานปฏิบัติตาม พรบ.ข้อมูลข่าวสาร และมีระบบให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้

3.3 ปรับปรุงระบบสารสนเทศและระบบการจัดเก็บเอกสาร ให้สะดวกต่อการสืบค้น และเผยแพร่แก่ประชาชน

3.4 การจัดทำประกาศและคู่มือการขอรับบริการสำหรับประชาชน โดยระบุขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการที่ชัดเจน

3.5 การมีระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล รับฟังความคิดเห็น จากบุคคลภายนอก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนทั่วไป

4. หลักความมีส่วนร่วมประกอบด้วย

4.1 ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และกลไกให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

4.2 การกระจายอำนาจการบริหารงานในหน่วยงานหรือผู้ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.3 การรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกเรื่องการมีส่วนร่วมแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน

4.4 การสร้างหลักประกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีส่วนร่วม

5. หลักความรับผิดชอบประกอบด้วย

5.1 ให้ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดี มีมาตรฐานหรือข้อกำหนดกับ ความประพฤตินักบริหาร สร้างความสำนึกเรื่องความรับผิดชอบของตนเอง (Self-accountability) เช่น ใช้การมีส่วนร่วมระบบการตรวจสอบ ระบบประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

5.2 ส่งเสริมผู้มีความรู้ความสามารถ โดยใช้ระบบการให้รางวัล และระบบจูงใจ

6. หลักความคุ้มค่าประกอบด้วย

6.1 สร้างจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในการประหยัดการใช้ทรัพยากร

6.2 ลดขั้นตอนการให้บริการ/การทำงาน

6.3 ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต

6.4 กำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานการทำงาน

6.5 มีระบบการติดตามและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่า
ในการดำเนินการเรื่องต่างๆ

6.6 มีระบบการรายงานผลที่สอดคล้องกับระบบการประเมินผล

6.7 ใช้เทคนิคการบริหารงานแบบใหม่สำหรับบางงานที่หน่วยงานไม่
ต้องทำเองเช่น การจ้างเหมา รปภ. พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น

สำนักนายกรัฐมนตรีโดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับ
การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่ง
ระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและ
รายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา (ชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์. 2543 : 3-12) ตาม
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม
หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความ
คุ้มค่า จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรี เน้นการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการเพื่อปฏิบัติ

1. หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมายและกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและ
เป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย
และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำนาจหรืออำนาจ
ของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้
เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริม
สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน
อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใสเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคน
ในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผย
ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึง
ข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

4. หลักความมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความเห็น การไต่สวนสาธารณะประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ

5. หลักความรับผิดชอบเป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยบรรดรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543 : 2-9) ได้กำหนดหลักธรรมาภิบาลไว้ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วมและหลักคุณธรรม ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักนิติธรรม กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ มีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้ มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใสและตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ของตนเองเข้าใจในกฎเกณฑ์ต่างๆ และมีส่วนร่วมในกรณีต่างๆ

2. หลักความโปร่งใสการสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ส่วนราชการมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ

3. หลักความรับผิดชอบ การได้รับการยอมรับและความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

4. หลักความคุ้มค่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

5. หลักการมีส่วนร่วม ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการเรื่องต่างๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

6. หลักคุณธรรม การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

โดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงมีการเสนอและกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวางอีกทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและเป็นที่เข้าใจกัน โดยทั่วไปว่า ถ้าระบบบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากจะมีส่วนทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้วก็ยังสร้างความเชื่อดีทั้งในและต่างประเทศและสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศได้

4. องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่ใช้ในการศึกษา

ธีรยุทธ บุญมี (2541 : 2) ได้ระบุองค์ประกอบของธรรมาภิบาลว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับกรอบ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทางหรือวิธีปฏิบัติในการพิจารณาองค์ประกอบของธรรมาภิบาล 6 ด้าน ดังนี้

1. หลักนิติธรรมประกอบด้วย

1.1 เผยแพร่ความรู้เรื่องกฎ ระเบียบ ของหน่วยงานแก่ผู้รับบริการและประชาชนทั่วไป

1.2 สร้างจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในการใช้กฎ ระเบียบด้วยความเป็นธรรม

1.3 ทบทวน ปรับปรุง กฎ ระเบียบ และกระบวนการ การดำเนินการให้เป็นธรรมและทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2. หลักคุณธรรมประกอบด้วย

2.1 กำหนดจรรยาบรรณของหน่วยงานและของข้าราชการ

2.2 จัดให้มีระบบการร้องเรียนในการให้บริการของหน่วยงาน

2.3 รณรงค์ให้มีการใช้หลักคุณธรรมอย่างกว้างขวางและจริงจังในทุก
ระดับจากระดับบริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติตามทุกคน

2.4 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีคุณธรรมของหน่วยงาน ตลอดจน
ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ของหน่วยงานเพื่อสร้างจิตสำนึกในเรื่องนี้

2.5 สร้างระบบเครือข่ายการส่งเสริมหลักคุณธรรมระหว่างหน่วยงาน
ต่างๆ และกลุ่มต่างๆ ในสังคม

3. หลักความโปร่งใสประกอบด้วย

3.1 การสำรวจความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนภาค
ประชาชนเกี่ยวกับความโปร่งใสที่ต้องการได้รับจากหน่วยงาน

3.2 การสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส สร้างวัฒนธรรม
ใหม่ในการทำงาน กระตุ้นและผลักดันให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานปฏิบัติตาม พรบ. ข้อมูล
ข่าวสาร และมีระบบให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้

3.3 ปรับปรุงระบบสารสนเทศและระบบการจัดเก็บเอกสาร ให้สะดวกต่อ
การสืบค้นและเผยแพร่แก่ประชาชน

3.4 การจัดทำประกาศและคู่มือการขอรับบริการสำหรับประชาชน โดย
ระบุขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการที่ชัดเจน

3.5 การมีระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล รับฟังความคิดเห็นจาก
บุคคลภายนอก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนทั่วไป

4. หลักความมีส่วนร่วมประกอบด้วย

4.1 ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกลไกการให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

4.2 การกระจายอำนาจการบริหารงานในหน่วยงานหรือสู่ท้องถิ่น เพื่อ
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.3 การรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกเรื่องการมีส่วนร่วมแก่เจ้าหน้าที่ของ
หน่วยงาน

4.4 การสร้างหลักประกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มี
ส่วนร่วม

5. หลักความรับผิดชอบประกอบด้วย

5.1 ให้ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดี มาตรฐานหรือข้อกำหนดกับความประพฤติผู้บริหาร สร้างความสำนึกเรื่องความรับผิดชอบของตนเอง (Self-accountability) เช่น ใช้การมีส่วนร่วมระบบการตรวจสอบ ระบบประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

5.2 ส่งเสริมผู้มีความรู้ความสามารถ โดยใช้ระบบการให้รางวัลและระบบ
จูงใจ

6. หลักความคุ้มค่าประกอบด้วย

6.1 สร้างจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในการประหยัดการใช้
ทรัพยากร

6.2 ลดขั้นตอนการให้บริการ/การทำงาน

6.3 ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิต

6.4 กำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานการทำงาน

6.5 มีระบบการติดตามประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่า ใน
การดำเนินการเรื่องต่างๆ

6.6 มีระบบการรายงานผลที่สอดคล้องกับระบบการประเมินผล

6.7 ใช้เทคนิคการบริหารงานแบบใหม่สำหรับบางงาน ที่หน่วยงาน
ไม่ต้องทำเองเช่น การจ้างเหมา รปภ. พนักงานทำความสะอาด เป็นต้น

ดังนั้น การศึกษาและนำแนวคิดของธรรมาภิบาลมาผสมผสานกับรูปแบบ
การปกครองที่ใช้อยู่และมีการผลักดันให้เป็นหลักในการสร้างการปกครองที่ดีของประเทศ
โดยเฉพาะการเน้นสิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาประสิทธิภาพของ
รัฐ และระบบราชการให้เกิดความโปร่งใส และตรวจสอบได้ การนำหลักธรรมาภิบาลมา
ปรับใช้ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ มีผลทำให้มีการเริ่มปรับเปลี่ยน โครงสร้าง
ระบบราชการ รูปแบบการบริหารจัดการของรัฐและบทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
การทำความเข้าใจเรื่องธรรมาภิบาล อาจต้องศึกษาเจาะลึกให้เข้าถึงเรื่องความเกี่ยวโยง
ระหว่างสิทธิมนุษยชน ของประชาชนในประเทศว่ารัฐได้จัดให้มีระบบการให้ความคุ้มกัน
สิทธิของประชาชนของตนได้ดีมากน้อยอย่างไรด้วย รัฐบาลที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ
หรือสิทธิมนุษยชน ให้แก่ประชาชนในประเทศอย่างแท้จริง ถือว่ารัฐบาลนั้นเป็นรัฐบาลที่มี
การปกครองที่ดี

การบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลเป็นการบริหารงานเทศบาล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2546 : 44-47)

1. เทศบาลรูปแบบการปกครองท้องถิ่นในลักษณะการกระจายอำนาจซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเป็น โรงเรียนฝึกสอนประชาธิปไตยให้กับประชาชน เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อประหยัดรายจ่ายของรัฐและให้การบริหารงานเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ลักษณะของการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบ”เทศบาล” มีลักษณะเช่นเดียวกับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆ กล่าวคือ เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล เทศบาลมีพื้นที่และขอบเขตที่แน่นอน เทศบาลมีสภาและผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง เทศบาลมีรายได้ ทรัพย์สิน และงบประมาณของตนเอง เทศบาลมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร เทศบาลมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

3. ลักษณะหน่วยการปกครองท้องถิ่นของเทศบาล มีลักษณะเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น ดังนี้คือ

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งตัวแทนและตัวแทนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายข้อบังคับและบริหาร ดังจะเห็นว่าสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี ประกอบด้วยสมาชิกที่ได้มาโดยการเลือกตั้งจากประชาชนทั้งสิ้น

3.2 เทศบาลเป็นนิติบุคคล มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดในฐานะนิติบุคคล

3.3 ความเป็นอิสระในการบริหาร เทศบาลมีสำนักปลัดเทศบาลและส่วนราชการต่างๆ ที่สนับสนุนการทำงานของตนเอง ส่วนราชการต่างๆนี้ อาจมีมากน้อยแล้วแต่ปริมาณความรับผิดชอบและภารกิจของเทศบาล เช่น แบ่งเป็น ฝ่ายช่าง ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายคลัง ฝ่ายประปา เป็นต้น ส่วนราชการเหล่านี้มีพนักงานเทศบาลดำเนินการภายใต้การบังคับบัญชาของปลัดเทศบาล

3.4 ความเป็นอิสระด้านการเงิน เทศบาลมีรายได้ของตนเองจากแหล่งรายได้หลายประเภท เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ รายได้

จากทรัพย์สิน รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ พันธบัตรหรือเงินกู้ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้และเทศบาลมีอำนาจใช้จ่ายเงินเหล่านี้โดยสภาพเทศบาลเป็นผู้อนุมัติงบประมาณรายจ่ายแต่อย่างไรก็ดีการดำเนินงานของเทศบาลมิได้เป็นอิสระโดยสิ้นเชิง ยังถูกควบคุมจากรัฐบางประการกระนั้นก็ตามก็นับว่าเทศบาลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย มากที่สุด เมื่อเทียบกับองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปอื่น

4. การบริหารเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลตำบลเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้บริหารงานโดยการกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และกลุ่มคนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกๆ ด้าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งเทศบาลโดยการบริหารงานของราชการการเมืองกับข้าราชการทุกคนในสังกัด ได้ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการผลักดันแนวคิดและสร้างการยอมรับร่วมกัน ในทุกระดับด้วยแนวคิดที่ว่า การบริหารงานที่ดีของรัฐเป็นรากฐานที่ดีของการพัฒนาคนให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยสามารถพิสูจน์ได้จากตัวชี้วัดหลายประการที่เทศบาลได้ให้บริการแก่ประชาชน สังคมและองค์กรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ความสำเร็จในการบริหารงานที่ดีมีศักยภาพประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่าเป็นพลังขับเคลื่อนที่ดีและเป็นเครื่องยืนยันว่าการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพสูงสามารถพัฒนาคน ชุมชน และสังคมในเขตเทศบาลตำบลได้อย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยอาศัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ดังนี้

4.1 หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

ในระดับภาครัฐ หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบที่ใช้ในการบริหารงานร่วมกันภายในภาครัฐ

ในระดับองค์กร หมายถึง กฎกติกา ที่ใช้ในการบริหารงานภายในรวมถึงข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่ภายในองค์กร

เทศบาลตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นราชการส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการงานของเทศบาลตำบล เป็นการดำเนินการตามวิธีการปกครอง กล่าวคือในการดำเนินการบริหารงาน โดยมี กฎหมาย ระเบียบ ถัด ปฏิบัติในการบริหารงานหรือดำเนินการต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ฝ่ายบริหารหรือ ส่วนกลางได้อำนาจมาปฏิบัติตาม

กฎหมาย การบริหารจัดการภายในของเทศบาล นั้น ได้ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายต่างๆ เช่น

4.1.1. ด้านบุคลากร

4.1.2. ด้านการปฏิบัติงาน

4.2 หลักคุณธรรม หมายถึง เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง ไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

ในระดับภาครัฐ ผู้แทนประชาชนที่เข้าไปทำหน้าที่บริการราชการเข้าสู่หน้าที่ด้วยความชอบธรรม ทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำและจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเคร่งครัด

ในระดับองค์กร เจ้าหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและปฏิบัติตามข้อบังคับ

เทศบาล ได้ยึดมั่น ในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง โดยเห็นได้จากกิจกรรมต่าง ของเทศบาล

4.3 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอแนะความเห็นในการตัดสินใจ ปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแสดงความเห็นการ ได้สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ

เทศบาลตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจและบทบาทหน้าที่ในการ ให้การบริการต่อประชาชนในเขตพื้นที่ ตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารงานของรัฐ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามความเจริญก้าวหน้าของสื่อเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ไร่ก็ตามการปฏิรูปปรับเปลี่ยนทางการเมือง การบริหารงานภาครัฐ ระบบราชการ เทศบาลตำบลมีความตระหนักในภาระหน้าที่และการให้ประชาชน ได้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วม มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบติดตามการบริหารงานของภาครัฐ และการเมือง โดยส่งเสริมให้ประชาชนและกลุ่มคนต่างๆรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มชุมชน มีสิทธิและความเสมอภาคกันทุกคน สามารถแสดงความคิดเห็น ความต้องการ การใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้มีส่วนร่วม อย่างยั่งยืนขจัดปัญหาความยากจนยกระดับคุณภาพชีวิตพี่น้องประชาชน อย่างทั่วถึง

4.4 หลักความโปร่งใส หมายถึง เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์กร ให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกและมีกระบวนการ การให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

เทศบาลมีนโยบายที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมการบริหาร เพื่อความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สามารถตรวจสอบ โดยหน่วยตรวจสอบภายใน และผู้ตรวจสอบภายนอก

4.5 หลักความรับผิดชอบ หมายถึง เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน เทศบาลตำบลมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อชุมชนสังคมมีความมุ่งมั่นและตั้งมั่นยึดถือ ในนโยบายที่ได้แถลงไว้กับประชาชนว่าในการบริหารงานของเทศบาลและในการบริหารงานของเทศบาล เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างสูงสุด

4.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีชาติ รู้จักการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ในระดับองค์กร ผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมด เพื่อ พิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาครัฐกิจเอกชน หรือภาคประชาชนทำให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไปเลือกนำเทคโนโลยีมาใช้และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เทศบาลเป็นองค์กรอิสระ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่น สมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันที่มุ่งมั่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองและการบริหารงานจัดการและพัฒนาความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีมาตรฐานการครองชีพที่ดี เทียบเท่าสังคมเมือง ให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถคิดริเริ่ม และดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการพัฒนาระบบ

ประชาธิปไตย เป็นรากฐานที่สำคัญของการใช้สิทธิและเสรีภาพในการปกครองตนเองและเป็นกลไกสำคัญที่นำมาซึ่งการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะเทศบาลอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน และการทำงานอย่างมีคุณธรรม โปร่งใส มีส่วนร่วม สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด และเกิดประโยชน์สูงสุดทำให้เกิดผลคุ้มค่ามากที่สุดจำเป็นต้องบริหารจัดการให้เกิดการกระจายไปทุกชุมชนทุกหมู่บ้านจึงจะเข้าถึงหลักความคุ้มค่า ในปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยอื่นๆ ที่อำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตประจำวันในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การบริหารงานเทศบาลตำบลบึงเลิศในปีงบประมาณ 2553 ตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารเทศบาลตำบลตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลตำบลบึงเลิศเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้บริหารงานโดยการกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และกลุ่มคนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกๆ ด้าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งเทศบาลตำบลบึงเลิศโดยการบริหารงานของคณะเทศมนตรีชุดปัจจุบันร่วมกับข้าราชการทุกคนในสังกัดได้ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการผลักดันแนวคิดและสร้างการยอมรับร่วมกันในทุกระดับด้วยแนวคิดที่ว่า การบริหารงานที่ดีของรัฐเป็นรากฐานที่ดีของการพัฒนาคนให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยสามารถพิสูจน์ได้จากตัวชี้วัดหลายประการที่เทศบาลตำบลบึงเลิศได้ให้บริการแก่ประชาชน สังคมและองค์กรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ความสำเร็จในการบริหารงานที่ดีศักยภาพประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่าเป็นพลังขับเคลื่อนที่ดีและเป็นเครื่องยืนยันว่าการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพสูงสามารถพัฒนาคน ชุมชนและสังคมในเขตเทศบาลตำบลบึงเลิศได้อย่างต่อเนื่องตลอดมา เทศบาลตำบลบึงเลิศได้อาศัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลักดังนี้

5.1 หลักนิติธรรม

เทศบาลตำบลบึงเลิศ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นราชการส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการงานของเทศบาลตำบลบึงเลิศเป็นการดำเนินการตามวิถีทางการปกครอง กล่าวคือในการดำเนินการบริหารงาน โดยมี กฎหมาย ระเบียบ ถือปฏิบัติในการบริหารงานหรือดำเนินการต่างๆ ให้บรรดวัตถุประสงฆ์ที่ฝ่ายบริหารคือ ส่วนกลางได้ให้อำนาจมาปฏิบัติตามกฎหมาย การบริหารจัดการภายในของเทศบาล นั้น ได้ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายต่างๆ เช่น

5.1.1 ด้านบุคลากรในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เทศบาลจำเป็นต้องมีบุคลากรในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ บุคลากรของเทศบาลประกอบด้วย

1) สมาชิกสภาเทศบาล ทำหน้าที่ในการพิจารณาเห็นชอบร่างเทศบัญญัติต่างๆ และหน้าที่อื่นตามระเบียบกฎหมาย ซึ่งสมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนภายในเขตเทศบาล ได้ดำเนินการเลือกตั้งชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่มีผู้ร้องเรียนคัดค้านการเลือกตั้งในครั้งนี้ซึ่งเป็นผลพิสูจน์ว่าการเลือกตั้งเป็นที่ชอบด้วยการตัดสินใจของประชาชนอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม

2) ในการสรรหาบุคคล ที่เป็นพนักงานเทศบาล เทศบาลได้ปฏิบัติตามระเบียบ โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น เปิดสอบตามระเบียบ รับ โอนมาจากเทศบาลอื่นหรือหน่วยงานอื่นตามระเบียบที่ให้อำนาจในการรับโอนได้

3) ในการสรรหาพนักงานจ้าง เทศบาลได้ดำเนินการตามระเบียบกล่าวคือ ได้ดำเนินการรับสมัคร ตรวจสอบคุณสมบัติตามที่ต้องการ และคัดเลือกตามระเบียบ

5.1.2 ด้านการปฏิบัติงาน บุคคลในการปฏิบัติงานเป็นผู้ที่ปฏิบัติเพื่อประเทศชาติเป็นส่วนรวมในการปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติตนของบุคคลเหล่านี้ ต้องเป็นไปตามเส้นทางการปฏิบัติงาน การประพฤติปฏิบัติตนเหนือกว่าบุคคลที่เป็นประชาชนทั่วไป คือ ระเบียบวินัย การควบคุมในการปฏิบัติตนทั้งในด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงานซึ่งควบคุมนั้นเทศบาลตำบลบึงเลิศได้ใช้ระเบียบกฎหมายในการควบคุมและหากปฏิบัติเข้าข่ายมีมูลความผิดตามแนวทางที่วางไว้จะดำเนินการทางวินัยทันทีโดยไม่เลือกกว่าเป็นผู้ใดโดยยึดถือ

การกระทำเป็นหลัก ไม่ยึดตัวบุคคลในการดำเนินการ

ในการดำเนินการติดตามการปฏิบัติงาน เทศบาลตำบลบึงเลิศมีกติกากในการติดตามงานที่มอบหมายและงานในหน้าที่ของกองฯ โดยหัวหน้ากองงานจะต้องรายงานความคืบหน้าในการปฏิบัติงาน

กรณีเป็นเรื่องที่สำคัญในการดำเนินการขอมติที่ประชุมหัวหน้ากองงานเพื่อดำเนินการและพิจารณาในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นกฏกติกาของเทศบาลเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สมุดลงเวลาให้ผ่านการตรวจสอบ โดยผู้บังคับบัญชาระดับกองเท่านั้นเป็นกฏกติกา

การดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้าง สืบเนื่องมาจากเทศบาลตำบลบึงเลิศ เป็นนิติบุคคลจัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกา จึงมีอำนาจทำการในนามนิติบุคคลได้ตามกฎหมายแห่งพาณิชย์ เช่นการซื้อ การจ้างต่างๆ เทศบาลได้ใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุ

ของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดหาพัสดุ โดยได้ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ซึ่งการจัดซื้อ/การจัดจ้าง เทศบาลได้ยึดหลักในการจัดซื้อ/จัดจ้าง คือระเบียบพัสดุเท่านั้น

5.2 หลักคุณธรรม

เทศบาลตำบลบึงเลิศได้ยึดมั่นในการความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง โดยเห็นได้จากกิจกรรมต่างๆของเทศบาล เช่น

5.2.1 งานการศึกษาได้จัดทำโครงการอบรมพุทธบุตรให้กับเด็กเรียนในเขตตำบลบึงเลิศ เพื่อจะได้นำคำสอนของพุทธศาสนามาเป็นเครื่องจูงนำและเป็นแนวทางปฏิบัติใช้สติปัญญาในการครองตน และการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอันเป็นพื้นฐานนำไปสู่การปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรมฟื้นฟูจิตใจและสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชนในท้องถิ่น

5.2.2 งานสังคมสงเคราะห์ ได้จัดทำแบบสำรวจและตั้งงบประมาณคอยช่วยเหลือชุมชนในเรื่องของผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสที่ไม่สามารถทำงานได้และมีรายได้น้อยของชุมชน เพื่อจัดทำโครงการจัดซื้อวัสดุก่อสร้างบ้านพัก/ซ่อมแซมบ้านพักให้สามารถอยู่อาศัยได้

5.2.3 กองช่างได้ออกแบบสำรวจความต้องการใช้ ไฟฟ้าและตั้งงบประมาณในการซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้มีไฟฟ้าสาธารณะใช้และครอบคลุมพื้นที่ภายในเขตตำบลบึงเลิศ

5.2.4 งานสังคมสงเคราะห์ตามจัดทำโครงการฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพให้กับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้คณะกรรมการฯมีศักยภาพในการบริหารงานกองทุนให้เข้มแข็งมีคุณภาพสามารถบริหารจัดการกองทุนได้เอง โดยที่ไม่ต้องพึ่งตนงานของรัฐ

5.3 หลักการมีส่วนร่วม

เทศบาลตำบลบึงเลิศ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจและบทบาทหน้าที่ในการให้บริการต่อประชาชนในเขตพื้นที่ ตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารงานของรัฐ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามความเจริญก้าวหน้าของสื่อเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปปรับเปลี่ยนทางการเมือง การบริหารงานภาครัฐ ระบบราชการ เทศบาลตำบลบึงเลิศมีความตระหนักในภาระหน้าที่และการให้ประชาชนได้มี

บทบาทเข้ามามีส่วนร่วม มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบติดตามการบริหารงานของภาครัฐ และการเมือง โดยส่งเสริมให้ประชาชนและกลุ่มคนต่างๆรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มชุมชน รวมทั้งหมด 9 ชุมชน มีสิทธิและความเสมอภาคกันทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นความต้องการ การใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้มีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน จัดปัญหาความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตพี่น้องประชาชนอย่างทั่วถึง

5.3.1 งานนโยบายและแผน ได้จัดทำ โครงการเทศบาลพบประชาชน เพื่อออกประชาคมและรับฟังความคิดเห็นพร้อมทั้งรับรู้ปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่างๆปี จากการแสดงความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนซึ่งรวบรวมสรุปจากข้อมูลที่ประชาชนเสนอ ได้นำมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลและใช้เป็นแนวทางในการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

5.3.2 งานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลบึงเลิศ ได้สร้างภารกิจหลักในการให้บริการประชาชนในด้านการบริการจัดการระบบหลักประกันสุขภาพ ที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพการป้องกันโรค และการฟื้นฟูสมรรถภาพและการดำรงชีวิต ในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ ได้มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างสำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ

5.3.3 งานการศึกษา มีความมุ่งหวังพัฒนาศักยภาพของเด็กเยาวชนและประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ในเขตเทศบาลตำบลบึงเลิศให้เป็นคนดี คนเก่ง แข็งแรง มีมาตรฐานระดับสากล เคารพ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมท้องถิ่นและประเทศชาติ เทศบาลตำบลบึงเลิศมีสถานศึกษาที่อยู่ในความดูแลจำนวน 3 แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดจำนวน 3 แห่ง ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่ง จะมีความเป็นมาตรฐาน เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ทั้งนักเรียนผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน มีสภาพแวดล้อมที่สะอาดและร่มรื่น ปลอดภัย และปราศจากสิ่งเสพติด อันเนื่องจากสถานศึกษาทุกแห่ง ได้ดำเนินงานตามโครงการดังต่อไปนี้

- 1) โครงการบรรพชาสามเณรช่วงปิดภาคเรียน
- 2) โครงการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด
- 3) โครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์กีฬา
- 4) โครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ

ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โครงการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ได้มีการ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เยาวชนและประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด

กิจกรรมและดำเนินงานทุกโครงการซึ่งเป็นการสร้างความตระหนักแก่ประชาชนในชุมชนถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆอีกทั้งยังเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ของเทศบาล กับประชาชนและเยาวชนในชุมชนอย่างยั่งยืน นำไปสู่การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม งานด้านศาสนา ประเพณี งานกิจกรรมเด็กเยาวชนและการศึกษานอกโรงเรียน

5.4 หลักความโปร่งใส

นโยบายที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมการบริหาร เพื่อความโปร่งใส ตรวจสอบได้แนวทางการดำเนินงานของเทศบาลตำบลบึงเลิศภายใต้การบริหารของคณะเทศมนตรี ได้กำหนดนโยบายที่ชัดเจนว่า จะต้องให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะเทศบาลต้องการส่งเสริมสนับสนุนและสร้างจิตสำนึกการร่วมเป็นเจ้าของให้เกิดแก่ประชาชนในท้องถิ่น ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของประชาชน เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการตัดสินใจที่จะพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ที่ประชาชนต้องการ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความโปร่งใส เป็นธรรมและตรวจสอบได้ นั้นจึงมีจุดเริ่มต้นตั้งแต่การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบึงเลิศ ระยะ 3 ปี ที่เทศบาลตำบลบึงเลิศ ได้จัดทำโครงการเทศบาลพบประชาชนเพื่อจัดทำเวทีประชาคม ครอบคลุมชุมชน โดยการเชิญประชาชนในเขตชุมชนมาแสดงความคิดเห็นและนำเสนอความต้องการและปัญหาของชุมชนที่ต้องนำไปปรับปรุง พัฒนาเมืองทุกๆด้าน เพื่อการนำมาจัดทำเป็นโครงการต่างๆ ของเทศบาลตำบลบึงเลิศ และบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลระยะ 3 ปี ซึ่งแผนพัฒนาสามปีจะมีการปรับปรุงทบทวนทุกปี

เทศบาลตำบลบึงเลิศ ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง “คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลบึงเลิศ” ขึ้น ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาล ผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาอาชีพ ผู้แทนชุมชนปลัดเทศบาล หัวหน้ากอง เพื่อเป็นคณะกรรมการในการพิจารณา กลั่นกรอง โครงการต่างๆ ตามแผนพัฒนาเทศบาลซึ่งได้มาจากโครงการต่างๆที่ประชาชนได้นำเสนอเข้าแผนพัฒนาเทศบาลระยะ 3 ปี และนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี คณะกรรมการชุดนี้ ได้มีการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลตำบลบึงเลิศอีกขั้นตอนหนึ่งก่อนที่จะเสนอผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

การจัดซื้อ/จัดจ้างที่โปร่งใสและเพื่อให้เกิดความโปร่งใсыังขึ้นในขั้นตอนของการบริหารงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งก็คือ

“การจัดซื้อ/จัดจ้าง” เพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุที่ต้องการในกิจกรรม/โครงการต่างๆ ของเทศบาล ตำบลบึงเลิศ จึงได้ถือปฏิบัติตามระเบียบข้อกฎหมายและหนังสือสั่งการต่างๆ อย่างเคร่งครัด มีงานพัสดุ กองคลัง เป็นหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่รวบรวมความต้องการพัสดุของแต่ละ กอง/สำนัก มาจัดทำเป็นแผนรวมในการจัดซื้อ/จัดจ้างทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอบ ราคาและการประกวดราคาได้มีมาตรการเพื่อให้เกิดความ โปร่งใสเป็นธรรมและตรวจสอบได้ ดังนี้

- 5.4.1 การกำหนดเงื่อนไขและคุณสมบัติของผู้เสนอราคา ได้เปิดกว้าง ไม่ กำหนดเกินความจำเป็นเพื่อให้เกิดการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมและอย่างแท้จริง
- 5.4.2 มีมาตรการตรวจสอบการสมยอมในการเสนอราคา
- 5.4.3 มีมาตรการตรวจสอบผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน
- 5.4.4 มีการเปิดเผยราคากลาง และรายละเอียดในการประมาณราคากลาง
- 5.4.5 มีการส่งเอกสารประกวดราคาไปยังสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่ให้ผู้สนใจ ได้รับทราบอย่างทั่วถึง เช่น ส่งไปยังศูนย์รวมข่าวประกวดราคาจังหวัด กรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุกระจายเสียงของชุมชนและผู้รับจ้างเหมา ก่อสร้างต่างๆ

5.4.6 มีการปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ ป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การประกวดราคาของเทศบาลตำบลบึงเลิศ โดยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งปฏิบัติ หน้าที่อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

5.4.7 มีการแต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมในการจัดซื้อ/จัดจ้างและมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการจากบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความชำนาญมาร่วมในการพิจารณาเพื่อช่วยในการตัดสินใจจัดซื้อ/จัดจ้างเทคโนโลยีสมัยใหม่ของผู้บริหาร มีการรายงานผลการประกวด ราคาและเรื่องต่างๆ โดยการประชาสัมพันธ์ และแจ้งให้อำเภอและจังหวัดรับทราบ

การตรวจสอบโดยหน่วยตรวจสอบภายในและผู้ตรวจสอบภายนอก นอกจาก มาตรการที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เทศบาลตำบลบึงเลิศ ยังมีการตรวจสอบการเบิกจ่ายเงิน ให้ เป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบฯ โดยเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ผู้ทำหน้าที่ตรวจฎีกาจ่ายเงิน ทั้งในและนอกงบประมาณอย่างรอบคอบ รัดกุม ภายใต้ “ระบบการควบคุมภายใน” ของ เทศบาลตำบลบึงเลิศที่ได้มีการจัดวางระบบไว้อย่างชัดเจนตามกรอบหน้าที่ความรับผิดชอบ ของแต่ละกอง/สำนัก ตลอดจนการตรวจสอบจากสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด และ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 7 ซึ่งในรอบปี 2553 ยังไม่ออกรายงาน

การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาชน และศูนย์รับแจ้งข่าวสารการทุจริต และเรื่องร้องเรียน

เทศบาลตำบลบึงเลิศได้กำหนดให้ “สำนักปลัด” ซึ่งอยู่ชั้นล่างของอาคาร สำนักงานเทศบาลตำบลบึงเลิศ เป็น “ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาชน” และรับแจ้งเรื่องร้องทุกข์โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของเทศบาลได้โดยมาติดต่อขอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ต้องการได้ตามความเหมาะสมและตามกฎหมายที่กำหนดอันเป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

2. เพื่อเทศบาลสามารถรับทราบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ตลอดจนเรื่องร้องเรียนต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความโปร่งใสในการบริหารงานเทศบาล และสวัสดิภาพของประชาชน เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาและตรวจสอบเรื่องราวข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยการประชาสัมพันธ์สู่ประชาชนผ่านทางสื่อต่างๆ ดังนี้

2.1 เสียงตามสายประจำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบึงเลิศ

2.2 วิทยุชุมชน

2.3 วารสารของเทศบาลตำบลบึงเลิศ

2.4 แผ่นพับ โปสเตอร์ เอกสารเผยแพร่ต่างๆ

2.5 เว็บไซต์ของเทศบาลตำบลบึงเลิศ

2.6 ป้ายประชาสัมพันธ์

สื่อต่างๆ เหล่านี้มีความหมายอย่างยิ่งต่อการกระจายข่าวสารของเทศบาลตำบลบึงเลิศสู่ประชาชนสามารถรับทราบความเคลื่อนไหวในทุกกิจกรรม/โครงการของเทศบาลตำบลบึงเลิศ ได้อย่างชัดเจนตลอดจนสามารถรู้ขั้นตอนในการมาติดต่องานทำให้การติดต่องานเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

5.5 หลักความรับผิดชอบ

เทศบาลตำบลบึงเลิศ มีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม มีความมุ่งมั่นและตั้งมั่นยึดถือในนโยบายที่ได้แถลงไว้กับประชาชนว่า ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบึงเลิศ โดยคณะผู้บริหาร ได้ยึดหลักว่า “รอบรู้ รวดเร็ว ริเริ่ม มีคุณภาพควบคู่คุณธรรม” และในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบึงเลิศก็ได้ปฏิบัติกิจกรรม

ทุกด้าน เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสาธารณสุขโลก เทศบาลตำบลบึงเลิศต้องการให้ประชาชนมี น้ำดื่ม น้ำใช้ มีไฟฟ้า เพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสาร

ด้านการวางแผนงานบริหารจัดการศึกษา เทศบาลตำบลบึงเลิศได้มีการจัดการศึกษาโดยจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนและอินเทอร์เน็ตตำบลบึงเลิศเพื่อเปิดโอกาสให้บริการเยาวชนและประชาชนทั่วไป เป็นประจำทุกวัน โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ใช้บริการของศูนย์เรียนรู้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และสร้างนิสัยการอ่านที่ดี

ด้านบุคลากรทางการศึกษา เทศบาลตำบลบึงเลิศได้ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความก้าวหน้า มีมาตรฐานระดับสากลเพื่อที่จะได้นำความรู้ความสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้อื่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5.6 หลักความคุ้มค่า

เทศบาลเป็นองค์กรอิสระมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่น สมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ที่มุ่งมั่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองและการบริหารงานจัดการและพัฒนาความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีมาตรฐานการครองชีพที่ดี เทียบเท่าสังคมเมืองให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถคิดริเริ่ม และดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการพัฒนาระบบ

ประชาธิปไตย เป็นรากฐานที่สำคัญของการใช้สิทธิและเสรีภาพในการปกครองตนเอง และเป็นกลไกสำคัญที่นำมาซึ่งการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะเทศบาลอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดการพัฒนาในทุกๆด้านและการทำงานอย่างมีคุณธรรม โปร่งใส มีส่วนร่วม สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้มากที่สุด และเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดผลคุ้มค่ามากที่สุด แต่ผลกำไรหรือผลตอบแทนจากการลงทุนในโครงการต่างๆ ไม่สามารถวัดความคุ้มค่าอย่างชัดเจนได้ถ้าเป็นสาธารณะประโยชน์ส่วนมากถือว่าเป็นบริการไร้กำไร ซึ่งผลประโยชน์หลายอย่างที่ได้รับจากโครงการต่างๆ ไม่อาจวัดออกมาเป็นตัวเลขเชิงปริมาณได้ เช่น สุขภาพของประชาชนที่ดีขึ้นสภาพของสังคมที่ดีขึ้น นั่นคือ ความคุ้มค่า รัชชานของหน่วยงานราชการถือเป็นรายได้ของประชาชนที่จำเป็นต้องบริหารจัดการให้เกิดการกระจายไปทุกชุมชน ทุกหมู่บ้านจึงจะเข้าถึงหลักความคุ้มค่าซึ่งเป็นเทศบาลตำบลบึงเลิศได้ดำเนินการในจุดนี้โดยทั่วถึงมาตลอดในปัจจุบันพื้นฐานและปัจจัย

อื่นๆที่อำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตประจำวันในยุคโลกาภิวัตน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

5.1 เทศบาลนครรงค์ให้แต่ละกองใช้กระดาษให้คุ้มค่าเมื่อใช้กระดาษหน้าเดียวสามารถนำกระดาษนั้นกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) เป็นการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติทางอ้อม

5.2 มีการจัดวางระบบควบคุมภายใน ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 โดยมีสายบังคับบัญชาที่ชัดเจน และแบ่งงานหน้าที่ความรับผิดชอบตามความสามารถให้การปฏิบัติงาน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และมีการหมุนเวียนหน้าที่ในการทำงานเพื่อรองรับการบริการประชาชนให้พอใจสูงสุด

5.3 จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่จริงจัง และมีคุณธรรม ยุติธรรม เพื่อกระตุ้นให้พนักงานมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาล อันมาจากภาษีของประชาชน

สรุป การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองที่ดีเหมาะสม และเป็นธรรมที่ใช้ในได้การดำรงรักษาบ้านเมืองและสังคมเป็นการบริหารจัดการที่จะทำให้งานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง หลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบึงเกลือ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตำบล

1. วิวัฒนาการของเทศบาล

ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านการปกครองมาช้านาน ในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี มีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดและทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่สำคัญต่างๆ ด้วยพระองค์เอง ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นแบบนายปกครองบ้าง พระมหากษัตริย์ทรงมีข้าราชการบริพารจำนวนมาก คอยปฏิบัติหน้าที่แทนพระองค์ในสมัยนี้ ได้มีการจัดระเบียบราชการ มีการแยกกิจการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนออกจากกัน มีการจัดองค์กรแบบจตุสดมภ์ได้แก่ เวียง วัง คลัง นา จนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ยังคงใช้รูปแบบการปกครองแบบเดิม จนมีการปฏิรูประบบราชการใน รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลเกล้าเจ้าอยู่หัวอันเป็นรากฐานสำคัญ

ของการปกครองในปัจจุบันการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยในปัจจุบัน ตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ได้แบ่งการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ ระเบียบการบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ระเบียบการบริหารราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เป็นการจัดการตามหลักการรวมอำนาจการปกครอง กล่าวคือ มีการรวมอำนาจการวินิจฉัยสั่งการ การจัดลำดับบังคับบัญชาและการตัดสินใจขึ้นกับส่วนกลาง ขณะเดียวกันอำนาจบางส่วนก็ให้ราชการส่วนภูมิภาคตัดสินใจและดำเนินการเองได้ ส่วนการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองแบบการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นไปตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น การปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหัวใจหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเป็นรากแก้วและเป็นฐานเสริมที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองซึ่งปัจจุบันรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ใช้อยู่ในประเทศไทยมีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น จำนวน 6 รูปแบบ คือ เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล

การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล มีขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 และได้มีการแก้ไขอีกหลายครั้งจนถึงฉบับปี 2496 ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้มาจนถึงปัจจุบัน โดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดท้องถิ่นใด ขึ้นเป็นเทศบาล ไว้ 3 ประการ (ชวงส์ ฉายะบุตร. 2539 : 227) คือ

1. คำนึงถึงความหนาแน่นของประชากรในท้องถิ่นนั้น
2. ต้องคำนึงถึงความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาจากการจัดเก็บรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดและงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินกิจการของท้องถิ่น
3. ต้องคำนึงถึงความสำคัญทางการเมืองของท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงศักยภาพของท้องถิ่นนั้นว่า สามารถพัฒนาความเจริญได้รวดเร็วมากน้อยเพียงใด

ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวประเทศไทยจึงมีเทศบาลที่แบ่งตามฐานะได้ 3 ประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ถึงแม้ว่า การปกครองตามรูปแบบเทศบาลที่ใช้ในประเทศไทยจะมีความแตกต่างกันตามฐานะของเทศบาลแต่ละประเภท แต่ก็มีการจัดแบ่งการบริหารราชการออกเป็น 2 ฝ่าย เหมือนๆ กัน ได้แก่ฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาเทศบาล ฝ่ายสภาประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกในเขตเลือกตั้งตามจำนวนและวิธีการที่กฎหมายกำหนด จำนวนสมาชิกจะแตกต่างกันไปตามฐานะของเทศบาล คือ เทศบาลตำบล

เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร มีจำนวนสมาชิกสภา 12 คน และ 18 คน และ 24 คน ตามลำดับ สมาชิกเหล่านี้จะดำรงตำแหน่งอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี และมีอำนาจหน้าที่หลัก คือ (1) อำนาจหน้าที่ในการตราเทศบัญญัติ (2) อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริการ (3) อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการเทศบาลเพื่อกระทำการกิจกรรมหรือปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง (ประหยัด หงส์ทองคำ. 2526 : 73) ฝ่ายบริหารประกอบไปด้วย นายกเทศมนตรี สำหรับเทศบาลตำบลและเทศบาลเมือง มีรองนายกเทศมนตรี 2-3 คนขึ้นอยู่กับรายได้ของเทศบาลนั้นๆ เทศบาลนคร มีรองนายกเทศมนตรี 4 คน เลขานุการนายกเทศมนตรี และที่ปรึกษานายกเทศมนตรี สำหรับตำแหน่งนายกเทศมนตรี อาจมาจากการเลือกของสมาชิกสภาเทศบาล (ตามกฎหมายเก่า) และได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดตามมติของสภาเทศบาลหรือมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากการเลือกของประชาชน โดยมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) ทำหน้าที่ควบคุมการบริหารงานของเทศบาลตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นผู้บริหารสูงสุด (2) อำนาจเปรียบเทียบคดีตามเทศบัญญัติ นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาลของปลัดกระทรวงมหาดไทย และมีอำนาจเปรียบเทียบคดีเทศบัญญัติโดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (3) อำนาจในการปฏิบัติตามกฎหมายปกครองท้องถิ่น หรือกฎหมายอื่นๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า ฝ่ายบริหารมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผน ควบคุมกำกับ และติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาของเทศบาลทั้งหมดเพื่อจัดการบริการสาธารณะ ดูแลทุกข์สุข และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนรับผิดชอบในการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และนอกพื้นที่บางส่วนของเทศบาลตามที่กฎหมายกำหนดไว้

จากการศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการของเทศบาลดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าการบริหารจัดการของเทศบาลที่ผ่านมาส่วนใหญ่มีข้อจำกัด เนื่องจากถูกแทรกแซงและควบคุมจากรัฐบาลกลางมากเกินไป โดยเฉพาะด้านกฎหมาย ทำให้เทศบาลมีอำนาจจำกัดแต่บทบาทหน้าที่มากทำให้งบประมาณไม่เพียงพอ มีผลทำให้การตัดสินใจเพื่อการบริหารการพัฒนาไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ทำให้ไม่สามารถแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการปกครองเทศบาลไทยเพราะในปัจจุบันมีปัญหาข้อจำกัดในการพัฒนาศักยภาพของเทศบาล คือ โครงสร้างในรูปคณะเทศมนตรีและสภาเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ทำให้เกิดปัญหาและข้อจำกัดในการกำหนดนโยบาย การจัดแผนงานและโครงการอยู่ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการขาดเอกภาพในการตัดสินใจเพื่อบริหารการพัฒนา อันเนื่องจากการแทรกแซงทางการเมืองจากส่วนกลาง และการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ

เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและศักยภาพในการบริหารงานของคณะผู้บริหารเทศบาล

2. รูปแบบการปกครองท้องถิ่นในเทศบาล

ใน พ.ศ.2473 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงจัดการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาลขึ้น โดยที่กระทรวงมหาดไทยได้ทูลเกล้าถวายแผนงาน แต่ที่ประชุมเสนาบดีไม่เห็นด้วยโดยให้เหตุผลว่าราษฎรยังไม่เข้าใจระบบใหม่ขึ้น (สถาบันนโยบายศึกษา. 2545 : 33 – 39)

พ.ศ. 2476 ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 และกำหนดให้เทศบาลเป็นองค์กรบริหารรูปหนึ่งของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และมีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารปกครองตนเองของเทศบาล

พ.ศ. 2478 ได้มีการจัดตั้งเทศบาลเป็นครั้งแรก ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 โดยการยกฐานะสุขาภิบาลที่มีอยู่เดิม 35 แห่ง ขึ้นเป็นเทศบาล และได้มีการปรับปรุงกฎหมาย ดังกล่าวอยู่เป็นระยะ เช่น ในปี พ.ศ. 2481 และ พ.ศ. 2483

พ.ศ. 2496 ได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นแทนกฎหมายเก่าทั้งหมด และได้มีการใช้กฎหมาย พ.ศ. 2496 (โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่เป็นระยะ) จนถึงปัจจุบัน ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติหมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยครั้งล่าสุดพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 คณะผู้บริหารท้องถิ่นและกำหนดเพิ่มเติม ไว้ว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นและยังได้กำหนดระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งไว้คราวละ 4 ปี

เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 กระทรวงมหาดไทย ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 42 แห่ง พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลบึงเกลือ อำเภอมะขาม จังหวัดร้อยเอ็ด

เป็นเทศบาลตำบลบุ่งเลิศ และฟื้นฟูสภาพแห่งการเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ให้มีประกาศนี้จัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลตำบลเป็นต้นไป

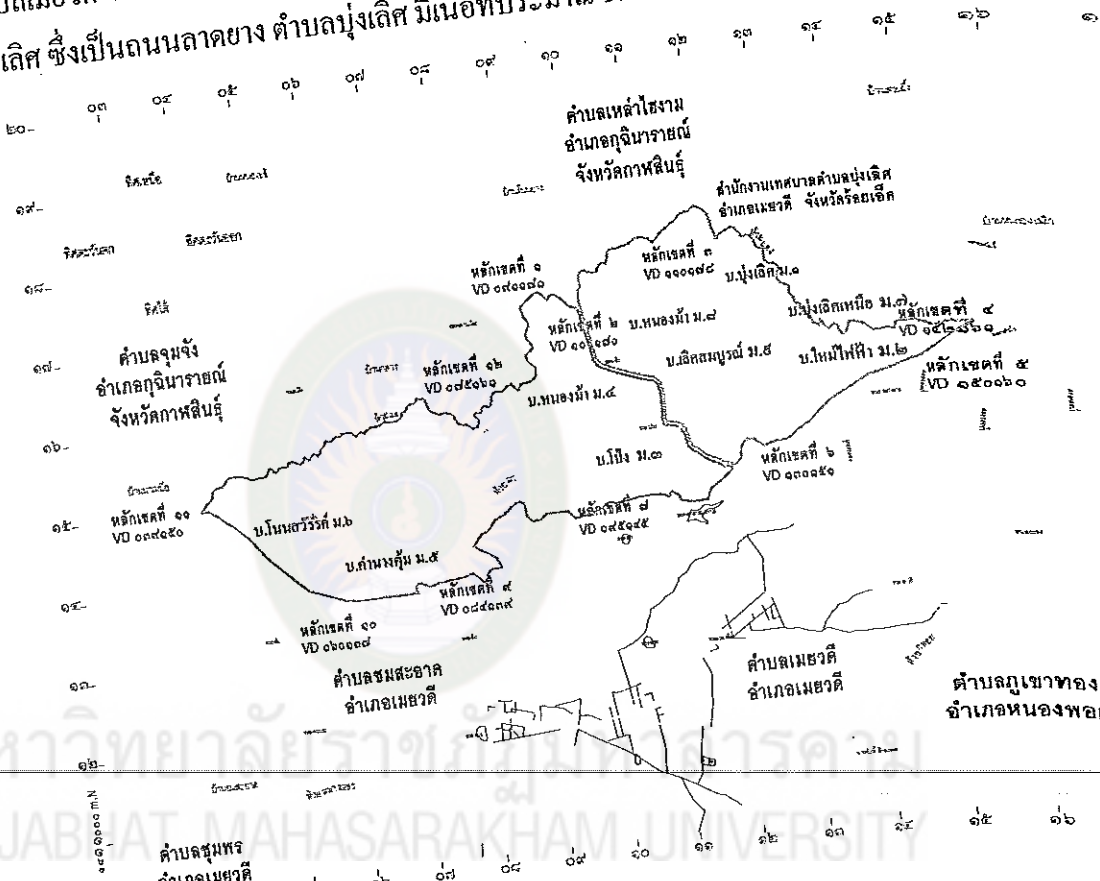
3. อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติหรือหน้าที่บังคับให้ปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ นอกจากนั้นยังมีอำนาจตามที่กฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนด ทั้งยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในฐานะระดับต่างๆ ไว้ เช่น เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ไว้แตกต่างกัน นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 กำหนดไว้แล้วยังมีกฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ อีกเป็นจำนวนมากเช่น พระราชบัญญัติป้องกันภัยอันตรายอันเกิดแก่การเล่นมหรสพ พุทธศักราช 2464 พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช 2475 พระราชบัญญัติสาธารณสุข บ้านเมือง พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ฯลฯ

จากการศึกษารูปแบบการปกครองท้องถิ่นในเทศบาล สามารถสรุปได้ว่าสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชุมชนในทุกๆ ด้าน พัฒนาและจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงาน พัฒนาคุณภาพบุคลากร รวมทั้งจัดทำมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ ปรับปรุงกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติให้มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว พัฒนาปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทและการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อชุมชนและส่งเสริมเสรีภาพของประชาชนในด้านต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองทุกระดับ ซึ่งผู้ศึกษาได้นำแนวคิดมาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการศึกษาการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของเทศบาลตำบลบุ่งเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลบึงเลิส อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

เทศบาลตำบลบึงเลิส อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ห่างจากจากอำเภอเมยวดี 7.5 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมติดต่อกับอำเภอได้ 2 ทาง คือ ผ่านทางบ้านหนองเมย ตำบลเมยวดี เข้าบ้านโป่ง และอีกทางหนึ่งคือผ่านบ้านหนองสองห้อง ตำบลเมยวดี เข้าบ้านบึงเลิส ซึ่งเป็นถนนลาดยาง ตำบลบึงเลิส มีเนื้อที่ประมาณ 17,500 ไร่

แผนที่ 2 แผนที่เทศบาลตำบลบึงเลิส

ที่มา : เทศบาลตำบลบึงเลิส 2552 : 1

วิสัยทัศน์ การพัฒนาของเทศบาลตำบลบึงเลิส

“สืบสานวัฒนธรรมไทย ก้าวไกลการศึกษา ประชาชนมีสุขภาพดีภายใต้วิถีพอเพียงนำพาชุมชนสู่สังคมที่ยั่งยืน”

คำขวัญตำบล
บึงเลิสถิ่นภูไท
แหล่งผลิตถั่วลิสง

ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมผ้าลายขิด
ร่วมดำรงวัฒนธรรม

อาณาเขต

ด้านทิศเหนือ

- จากหลักเขตที่ 1 เป็นเส้นเลียบตามแนวกิ่งกลางลำห้วยแดงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงกิ่งกลางลำห้วยแดง เป็นเขตที่ 2 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัด VD 100170 ระยะทางประมาณ 500 เมตร

- จากหลักเขตที่ 2 เป็นเส้นเลียบตามแนวกิ่งกลางลำห้วยแดงซึ่งเป็นเส้นแบ่งระหว่างตำบลบึงเลิศกับตำบลเหล่าไทรงาม อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงกิ่งกลางลำห้วยแดงเป็นหลักเขตที่ 3 ซึ่งอยู่

- จากหลักเขตที่ 3 เป็นเส้นเลียบตามแนวกิ่งกลางลำห้วยแดงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงกิ่งกลางลำห้วยแดงทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงบ้านบึงเลิศเป็นจุดสิ้นสุด เป็นหลักเขตที่ 4 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัดที่ VD 152161 รวมระยะทางประมาณ 3,000 เมตร รวมระยะทางด้านทิศเหนือประมาณ 4,500 เมตร

ด้านทิศตะวันออก

- จากหลักเขตที่ 4 เป็นเส้นเลียบตามแนวคันนาที่ดินราษฎรทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งเป็นเส้นแบ่งระหว่างตำบลบึงเลิศกับตำบลเมยวดี อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ถึงบริเวณทุ่งนาราชฎ เป็นหลักเขตที่ 5 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัด VD 150160 รวมระยะทางประมาณ 300 เมตร

- จากหลักเขตที่ 6 เป็นเส้นเลียบไปตามแนวคันนาที่ดินราษฎรไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงกิ่งกลางที่ตลอดเหลี่ยมถนนลาดยางสายบ้านโป่ง-บ้านหนองเมย เป็นจุดสิ้นสุด เป็น

- หลักเขตที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัด VD 095145 ระยะทางประมาณ 2,000 เมตร รวมระยะทางด้านทิศตะวันออกประมาณ 3,500 เมตร

ด้านทิศใต้

- จากหลักเขตที่ 7 เป็นเส้นเลียบตามแนวคันนาที่ดินราษฎรไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งระหว่างตำบลบึงเลิศกับตำบลชมสะอาด อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ถึงบริเวณกลางทุ่งนาราชฎทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้บ้านค่านางค่อม ตำบลบึงเลิศ เป็นหลักเขตที่ 8 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัด Vd 180142 รวมระยะทางประมาณ 700 เมตร

- จากหลักเขตที่ 8 เป็นเส้นเลียบบตามแนวคันนาที่ดินราษฎรไปทางทิศ ตะวันออกเฉียงใต้ถึงบริเวณกลางทุ่งนาราชภูร เป็นหลักเขตที่ 9 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัด VD 084139 รวมระยะทางประมาณ 300 เมตร

- จากหลักเขตที่ 9 เป็นเส้นเลียบบตามแนวคันนาที่ดินราษฎรไปทางทิศ ตะวันตกเฉียงเหนือถึงบริเวณกลางทุ่งนาราชภูรด้านทิศใต้บ้านค่านางคุ่ม ตำบลปุงเลิศ เป็น หลักเขตที่ 10 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัด VD 160137 รวมระยะทางประมาณ 1,500 เมตร

- จากหลักเขตที่ 10 เป็นเส้นเลียบบตามแนวคันนาที่ดินราษฎรไปทางทิศ ตะวันตกเฉียงเหนือตัดผ่านถนนลาดยางสายบ้านค่านางคุ่ม-บ้านชมสะอาด ถึงบริเวณลำน้ำยัง บรรจบลำห้วยแดงเป็นจุดสิ้นสุดเป็นหลักเขตที่ 11 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัด VD 0139150 รวม ระยะทางประมาณ 1,500 เมตร รวมระยะทางด้านทิศใต้ประมาณ 4,000 เมตร

ด้านทิศตะวันตก

- จากหลักเขตที่ 11 เป็นเส้นเลียบบตามแนวกึ่งกลางลำห้วยแดงด้านทิศ ตะวันตกเฉียงเหนือบ้าน โนนสวรรค์ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งระหว่างตำบลปุงเลิศกับตำบลจุมจัง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือถึงกึ่งกลางห้วยแดง เป็น หลักเขตที่ 12 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัด VD 075161 รวมระยะทางประมาณ 2,000 เมตร

- หลักเขตที่ 12 เป็นเส้นเลียบบตามแนวกึ่งกลางลำห้วยแดงไปทางทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือถึงกึ่งกลางลำห้วยแดงด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้บ้าน โป่ง ตำบลปุงเลิศ เป็นจุดบรรจบหลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัด VD 091171 รวมระยะทางประมาณ 1,500 เมตร รวมระยะทางทิศตะวันตกประมาณ 3,500 เมตร

ด้านสังคม

ประชากรจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,071 ครัวเรือน (ข้อมูลตาม จปฐ. พ.ศ. 2554)

1) จำนวนประชากรทั้งสิ้น	รวม 4,135 คน
2) จำนวนประชากรชาย	รวม 2,119 คน
3) จำนวนประชากรหญิง	รวม 2,016 คน

ด้านการศึกษา

ประชาชนชาวตำบลปุงเลิศ ได้รับการศึกษากันทุกด้านถ้วนหน้า เพราะมี สถานศึกษาในเขตพื้นที่สามารถให้การศึกษาแก่ประชาชนในชุมชนอย่างทั่วถึง ดังนี้

การศึกษาวิจัยปฐมวัย

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 แห่ง มีผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 8 คน
- การศึกษาขั้นพื้นฐาน
- โรงเรียนชุมชนบ้านบึงเลิศ (ขยายโอกาส)
 - โรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา
 - โรงเรียนค่านางคุ่มโนนสวรรค์ (ขยายโอกาส)

ด้านเศรษฐกิจ

อาชีพประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ ทำนา อาชีพเสริม ได้แก่ ปลูกถั่วลิสง ปลูกอ้อย มันสำปะหลัง และการเลี้ยงสัตว์ (โค-กระบือ) แต่การปลูกพืชผักจะประสบกับปัญหาการขาดผลผลิตตกต่ำและน้ำไม่พอเพียงในฤดูแล้ง นอกจากนี้รายได้เสริมอีกอย่างหนึ่งของกลุ่มแม่บ้าน คือการทอผ้าไหม และการทอผ้าไหมพรมด้วยก็กระตุก ซึ่งเป็นรายได้เสริมดีพอสมควรหลังจากฤดูการทำนา แต่ยังประสบปัญหาทางด้านไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์

ด้านการปกครอง

เทศบาลตำบลบึงเลิศมี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านบึงเลิศ
- หมู่ที่ 2 บ้านใหม่ไฟฟ้า
- หมู่ที่ 3 บ้านโป่ง
- หมู่ที่ 4 บ้านคำอุดม
- หมู่ที่ 5 บ้านค่านางคุ่ม
- หมู่ที่ 6 บ้านโนนสวรรค์
- หมู่ที่ 7 บ้านบึงเลิศเหนือ
- หมู่ที่ 8 บ้านหนองม้า
- หมู่ที่ 9 บ้านเลิศสมบูรณ์

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงเลิศ ได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลบึงเลิศ เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2552 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย

ด้านการศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลบึงเลิศ นับถือศาสนาพุทธ จึงมีวัดและสำนักสงฆ์ในพุทธศาสนากระจายทั่วไปในเขตพื้นที่ จำนวน 7 แห่ง

ด้านการสาธารณสุข

การดำเนินการด้านการสาธารณสุขในพื้นที่ของตำบลบึงเลิศมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพจำนวน 2 แห่ง เน้นการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การสุขาภิบาล การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพพร้อมกับการสาธารณสุขมูลฐาน

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ 2553)

1. แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ซ่อมแซมถนนลูกรัง, ถนนดิน, ถนน คสล., ถนนลาดยาง, ภายใน ม.1-9
- ก่อสร้างถนน คสล.4
- ซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะ ม.1-9
- ก่อสร้างรางระบายน้ำ หมู่ 1
- ต่อเติมตัดแปลงอาคารสำนักงานหลังเก่า
- ก่อสร้างป้อมยามและศูนย์ อปพร.

2. แผนงานพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

- ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

3. แผนงานพัฒนาคนและสังคม

- โครงการอาหารกลางวันสำหรับ โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขต

ตำบลบึงเลิศ

- โครงการจัดหาอาหารเสริม (นม) สำหรับ โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กในเขตตำบลบึงเลิศ

- โครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ
- โครงการจัดงานวันผู้สูงอายุ
- อุดหนุนกองทุนแม่ของแผ่นดิน
- โครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงาน

เทศบาลตำบล

- โครงการอบรมพุทธบุตรให้กับเด็กนักเรียนในเขตตำบลบึงเลิศ

- โครงการบรรพชาสามเณรช่วงปิดภาคเรียน
 - โครงการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
 - โครงการป้องกันโรคไขเถิดออก
 - อุดหนุนศูนย์เฉลิมพระเกียรติเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์
 - อุดหนุนกองทุนหลักประกันสุขภาพ
 - อุดหนุนศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน
 - โครงการรณรงค์ด้านภัยยาเสพติด
 - โครงการแข่งขันกีฬาด้านยาเสพติดตำบลบึงเลิศ
 - จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์กีฬา
 - โครงการฝึกทบทวน อปพร.
 - สงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
 - จัดซื้อวัสดุก่อสร้างบ้านผู้ด้อยโอกาส
 - จ้างเหมาแรงงานราษฎรในการก่อสร้างบ้านพักผู้ด้อยโอกาส
 - อุดหนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน
4. แผนงานพัฒนาการเมือง การบริหาร
- จัดซื้อเต็นท์พร้อมอุปกรณ์ติดตั้ง
 - จัดซื้อพัดลมไอน้ำ
 - จัดซื้อเก้าอี้พลาสติก
 - จัดซื้อรถยนต์บรรทุก (ดีเซล)
 - จัดซื้อเครื่องดนตรีพื้นเมือง

จากการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาและการบริหารงานของเทศบาลตำบลบึงเลิศ สามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลบึงเลิศมีโครงสร้าง อันประกอบด้วย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนาระบบผังเมืองให้ถูกต้องและได้มาตรฐาน ระบบคมนาคมขนส่งให้สะดวก และครอบคลุมทุกพื้นที่ ระบบการระบายน้ำในพื้นที่ให้มีมาตรฐานและทั่วถึง ระบบการจราจรให้มีมาตรฐาน ปรับปรุงและพัฒนาไฟฟ้าสาธารณะและแสงสว่างให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ และแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค การพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นการพัฒนากลุ่มอาชีพและเพิ่มศักยภาพทักษะด้านการบริการให้ประชาชน จัดฝึกอบรมอาชีพที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่คุ้มค่า สำหรับการพัฒนาศูนย์สุขภาพและสิ่งแวดล้อม ได้มีการจัดทำโครงการและแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

และสิ่งแวดล้อม ส่วนการพัฒนาสังคม ได้มีการจัด โครงการควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต ปรับปรุงพัฒนาระบบการบริการด้าน สาธารณสุขและการรักษาพยาบาลให้ทั่วถึง ส่งเสริมและพัฒนาระบบงานสุขภาพจิตชุมชน และสถานที่ นอกจากนี้ การเสริมสร้างการเมืองการบริการ โดยการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้ ประชาชนมีความรู้สึกรักหวงแหนท้องถิ่น ซึ่งผู้ศึกษาได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาการกระบวนการบริหารทั้งทางด้านการวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคคลเข้า ทำงาน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน และการรายงาน ตลอดจนการงบประมาณ ของ เทศบาลตำบลบึงเลิศต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พลกฤติ พัตรपाल (2549 : 70-75) ได้ศึกษา การศึกษาสภาพและปัญหาการ ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด อุตรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการ ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุตรดิตถ์รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ หลักนิติธรรม และอันดับสุดท้าย คือ หลักคุณธรรม

เบญจวรรณ วันดีศรี (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็น ธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่านายก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง

ทศสุนีย์ โดมี (2550 : 67-69) ได้ศึกษา ทักษะของสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลที่มีต่อการบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัด อุตรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการ บริหารงาน โดยใช้หลักนิติธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุตรดิตถ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยใช้หลักคุณธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุตรดิตถ์ ใน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยใช้หลักความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัด

อัตรการคิดในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุตรดิตถ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยใช้หลักความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุตรดิตถ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยใช้หลักความคุ้มค่าขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุตรดิตถ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

วาสนา ชรรณจักร (2550 : 59-64) ได้ศึกษา การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานประจำองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า หลักความ โปร่งใส เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ แนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดแพร่ มี 3 ด้าน คือ ด้านทรัพยากร ด้านกระบวนการ และด้านบริการ

ยุวบล บุตรเวียงพันธ์ (2551 : 136-150) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อกระบวนการบริหารงานเทศบาลตำบล โนนบุรี อำเภอสหชัยขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดองค์กร ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการวางแผน ด้านการงบประมาณ ด้านการรายงาน และด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อกระบวนการบริหารงานของเทศบาลตำบล โนนบุรี อำเภอสหชัยขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างเพศอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่ง พบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงาน ชายกับหญิง แตกต่างกัน ในด้านการจัดองค์กร ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน และผลรวม แตกต่างกันแต่ในด้านการวางแผน ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน และด้านการงบประมาณ ไม่แตกต่างกันระดับความคิดเห็นของพนักงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ต่อกระบวนการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน และผลรวมระดับความคิดเห็นของพนักงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ที่มีต่อกระบวนการบริหารงาน ในด้านรายงานและด้านการงบประมาณ ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นพนักงานที่มีอายุระดับการศึกษา และตำแหน่ง

ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารงานทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3) ผลการศึกษา ข้อเสนอแนะของพนักงานที่มีต่อกระบวนการบริหารงานของเทศบาลตำบล โนนบุรี อำเภอ สหทัยบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ด้านการวางแผน ควรปฏิบัติงานตามแผนงานเพื่อให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ด้านการจัดองค์กร ควรมีการมอบหมายความรับผิดชอบและเน้น การทำงานกันเป็นระบบ เป็นทีมงาน ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน ควรจะต้องหาบุคคลที่ เหมาะสมกับตำแหน่งและหน้าที่การงาน ด้านการอำนาจการควรจัดระบบกระบวนการและ วิธีทำงานที่ชัดเจน ด้านประสานงาน เทศบาลควรร่วมมือและการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ด้านการรายงานเทศบาลควรเพิ่มความคล่องตัวให้มากยิ่งขึ้นในเรื่องของการรายงานผลการ ปฏิบัติงาน และด้านการงบประมาณ ควรมีการจัดทำแผนงานงบประมาณที่สอดคล้องและ เหมาะสมกับโครงการ

ฉัตรยุพิน ป้ายเที่ยง (2552 : 70-74) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ โดยหลักธรรมาภิบาลตามการรับรู้ของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า หลักนิติธรรม การรับรู้ของพนักงานด้านการบริหาร จัดการโดยหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารอยู่ในระดับมาก หลักคุณธรรม การรับรู้ของพนักงาน ด้านการบริหารจัดการ โดยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก หลักความโปร่งใส การรับรู้ของพนักงานด้านการบริหารจัดการ โดยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารอยู่ในระดับ มาก ด้านการบริหารจัดการ โดยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก หลักการมี ส่วนร่วม การรับรู้ของพนักงานด้านการบริหารจัดการ โดยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารอยู่ ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า หลักการมีส่วนร่วมมีระดับของการรับรู้ ต่ำกว่าทุกหลัก

จิตติพร ดลवास (2552 : 112-119) ได้ศึกษา การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูพานารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล สามขา ที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูพานารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ด้านหลักความโปร่งใส

จันทรมงคล พันธุ์พาณิชย์ (2553 : 92-94) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้าน
ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ
ปานกลางทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลัก
คุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส และ
ด้านหลักความคุ้มค่า

ศศิวิมล อินทวงษ์ (2553 : 126-129) ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อ
การดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าบ่อ
จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการดำเนินงาน
ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาน้อยดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการ
มีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ดังนี้ด้าน
นิติธรรม กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการประกาศเผยแพร่ร่างกฎ ระเบียบข้อบังคับ
ก่อนประกาศใช้เสมอ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้วิพากษ์วิจารณ์ กฎ ระเบียบ ข้อบัญญัติ
ขององค์การบริหารส่วนตำบล และควรนำข้อบัญญัติหรือระเบียบมาใช้กับพนักงานส่วน
ตำบลอย่างเป็นธรรม ด้านหลักคุณธรรม กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารองค์การ
บริหารส่วนตำบลควรดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ตามหลักคุณธรรม ควรจัด โครงการ
ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับประชาชนและควรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้าน
คุณธรรม จริยธรรมอย่างชัดเจน ด้านหลักความโปร่งใส กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่าควร
เปิด โอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้
อย่างสม่ำเสมอ ควรจัดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ
ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำ และควรจัดให้ประชาชนได้รับทราบ
ข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหลักการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างมี
ข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินงานตามนโยบายที่ได้แถลงต่อ
ประชาชน ควรแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความเอาใจใส่และควรรับผิดชอบต่อผลกระทบที่
เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหลักความรับผิดชอบ กลุ่ม
ตัวอย่างเสนอแนะว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินงานตามนโยบายที่ได้
แถลงต่อประชาชน ควรแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความเอาใจใส่และควรรับผิดชอบต่อ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านหลักความคุ้มค่า กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีพนักงานตามความจำเป็นและเหมาะสมกับขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดงบประมาณสำหรับ โครงการที่มีความจำเป็นต่อประชาชนด้วยความประหยัด และควรดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี ให้มีประสิทธิภาพ

สมบัติ ภูศรีฤทธิ (2554 : 98-99) ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย สรุปผลการศึกษา ดังนี้ ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย พบว่าข้าราชการมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ที่มีตำแหน่งการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการศึกษา ดังนี้ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย คือควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมทุกด้าน ควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ควรประสานพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนทุกช่องทาง และควรรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนก่อนดำเนินงาน

จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานในเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยหลักการบริหารต่างๆ ซึ่งหลักการที่ว่านี้ก็คือ หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้องค์กรประสบ

ความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบึงเลิศ อำเภอมะขาม จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งนี้เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบึงเลิศ และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานเทศบาล จำแนกตามตำแหน่ง ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป จ้างเหมาคนงานทั่วไป และข้อเสนอแนะของพนักงานเทศบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบึงเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY